

75. møde

Torsdag den 19. marts 1981 kl. 11.00

Dagsorden:

1) Forespørgsel til ministeren for kulturelle anliggender:

Forespørgsel [om Danmarks Radios økonomi] af Poulsgaard (FP).

(Forespørgsel nr. 22).

2) Forespørgsel til statsministeren:

Forespørgsel [om udviklingen i grænselandet] af Arne Melchior (CD) m.fl.

(Forespørgsel nr. 25).

Meddelelser fra formanden:

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Kommunaludvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om lægemidler. (Lovforslag nr. L 130).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Forespørgsel til ministeren for kulturelle anliggender:

Forespørgsel af Poulsgaard (FP):

»Hvordan vil regeringen – gennem lovforslag og på anden vis – sørge for, at Danmarks Radios økonomi gøres mere sund?«

(Forespørgsel nr. 22. Anmeldt 10/2 81. Fremme af forespørgslen vedtaget 13/2 81).

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg skal meddele, at vi ikke tænker på at holde frokostpause. Vi har to forespørgselsdebatter i dag, og dem regner vi med at gennemføre uden frokostpause. Jeg skal også

meddele, at afstemninger om eventuelle dagsordener, der måtte blive fremsat under de to forespørgselsdebatter, først vil kunne finde sted i morgen.

Forhandling

Poulsgaard (FP):

Allerførst vil jeg gerne sige tak, fordi denne forespørgsel blev rykket. Den var jo sat på dagsordenen den 26. februar 1981, men da var ministeren syg, og vi ville meget, meget gerne have, at det var kulturministeren selv, der besvarede forespørgslen. Derfor fik vi den udsendt til i dag, og det siger vi tak for.

Men hvorfor har vi stillet denne forespørgsel? Det er der mange der vil spørge om, og jeg er da helt sikker på, at der fra mange sider vil blive sagt, at nu spilder fremskridtspartiet igen folketingets tid. Og vi ved jo, at vi har en kulturminister, som hverken er til at hugge eller stikke i, når det gælder Danmarks Radios forhold. Kulturministeren vil ganske givet her om lidt stå op og sige, at det er radiatorådet, der skal klare de problemer, der er, og ikke ministeren. Og det er da også rigtigt; med det system, der er opbygget, har ministeren ret, så er det radiatorådet.

Men her mener vi altså, at folketinget skal mere aktivt ind i styringen af Danmarks Radio, og at der skal nogle lovændringer til. Det er derfor, vi ville have denne forespørgsel, for der er jo ikke meget, der tyder på, at Danmarks Radio selv magter eller ønsker at ændre ved forholdene. Og det sidste er jo næsten det værste, for man ønsker jo ikke at ændre ved forholdene derude. Det går jo også godt. De sidder jo og har deres gode løn og laver ikke ret meget. Vi er det land i verden, der har bundrekord i produktion, men verdensrekord i licens, og derfor er det absolut ikke for stærkt at sammenligne Danmarks Radio med postterminalen, for tænk hvis Danmarks Radio virkelig skulle gøre et stykke arbejde færdig til en bestemt tid, som postvæsenet skulle, så skulle I se løjer; så ville Danmarks Radio være meget værre at styre end postterminalen.

Man kan jo nævne, at der er blevet ansat 500 nye medarbejdere i Danmarks Radio siden 1975, men produktiviteten er faldet.

1. januar 1981 – man fik jo hele juleferien ødelagt ved at læse avis om Danmarks Radio

[Poulsgaard]

– skrev Berlingske Tidende: »Nyt TV-hus til 100 mill. kr. står endnu tomt.« Også den 1. januar 1981 havde Berlingeren en hård kritik af den nye teknik i Danmarks Radio, der er indkøbt for 200 mill. kr., men ikke bliver brugt. Og i Jyllands-Posten for den 8. januar i år kunne man læse, at Danmarks Radios TV-studie i Åbenrå bruges som lagerlokale.

Og så det sidste: nu kan vi forvente en licensstigning; der er nogle, der snakker om 14 pct.: 14 pct. forlanger man at befolkningen skal betale mere, samtidig med at man skærer sendetiden ned. Samtidig med at alle andre i dette land skal holde igen, forlanger man derude endnu større licensmidler. Det eneste, man kan finde ud af derude, er simpelt hen at blive enige om, at Dallas er noget skidt. Det er noget, som 2,8 mill. mennesker elsker, men de kloge hoveder derude synes altså ikke, det er godt.

Når man tager sådan nogle spredte betragtninger her indledningsvis, kunne der være et og andet, der tydede på, at der vitterlig, fru kulturminister, trænger til at blive gjort noget, og det nytter ikke, at folkettinget skubber det ansvar fra sig. De har haft alle mulige chancer derude for at bevise, at de kunne drive det, men de kan ikke noget som helst andet end holde møder. Vi ved jo alle sammen, at de danskere, der er så heldige, at de kan se Sverige, Tyskland eller andet, hurtigt skruer om på disse kanaler. Det eneste, man kan finde ud af i Danmarks Radio, er at have det godt selv og så sætte licensen op, og derfor ville jeg håbe på, at ministeren nu ville komme bort fra den negative indstilling, hun før har haft til, at der skal ske ændringer i Danmarks Radio, så vi måske også kan få taget hul på debatten om, hvorvidt vi skal have reklamefinansieret radio og fjernsyn i Danmark.

Ministeren for kulturelle anliggender (Lise Østergaard):

Anledningen til denne debat er jo ikke så meget et spørgsmål, som det er et postulat, et postulat, der går ud på, at Danmarks Radios økonomi skulle være usund; men med den sidste tilføjede begrundelse, som hr. Poulsgaard, der har rejst debatten, giver, nemlig at han ønsker genåbnet en debat om reklamefinansieret TV, er vi jo kommet på kendt grund igen. Det er jo et spørgsmål, som er

blevet rejst den ene gang efter den anden af det samme parti.

Der har været megen presseomtale af Danmarks Radios forhold i den senere tid, netop omkring juletid. Jeg har fulgt den med megen opmærksomhed, og jeg har fulgt den med tiltagende uro, for jeg har måttet spørge mig selv: hvor meget hold er der i disse sammenligninger, som Jyllands-Posten har bragt, mellem Danmarks Radios økonomi og produktivitet og radiofoniernes i andre lande, altså med hensyn til omkostningsniveau, personalestørrelse og licensafgifter? Forholdet er jo det, at sammenligneligheden imellem de forskellige landes statistik ikke er umiddelbar.

Danmarks Radio har foretaget nogle beregninger, som giver et mere realistisk sammenligningsgrundlag. De viser nemlig, at Danmarks Radio befinder sig i den dyre ende, hvad licensen angår, men ikke den dyreste. Det viser sig også, at vi deler skæbne med de andre nordiske lande og med lande som Schweiz og Belgien. Det vil altså sige, at vi har samme vilkår som andre lande, der har et lille eller et begrænset befolkningsunderlag til at betale det, det koster at drive en tidssvarende radio- og fjernsynsinstitution.

Yderligere må vi, når vi betragter licensens størrelse, være opmærksomme på, at i Danmark er der lagt moms på licensen. Vi indkræver hvert år 200 mill. kr. i moms over licensen; det gør man ikke i andre lande. Vi har i Danmarks Radio et indtægtstab, kan man kalde det, på omkring 70 mill. kr. om året, fordi der er reduktioner for folke- og invalidepensionister; noget tilsvarende indgår ikke i andre radiofoniers regnskaber.

Trækker vi moms fra, kommer den danske licens ind på en tredjeplads, og sammenligner vi – og det er jo nok det væsentlige – i forhold til lønniveauet, er vi nede på en femteplads. Det er ikke kritisabelt i betragtning af det meget begrænsede befolkningsgrundlag, som jeg lige nævnede.

Jeg er helt klart informeret om, at radiatorådet udfolder meget stærke bestræbelser på at holde deres driftsbudgetter nede og på at finde frem til rationaliseringer og besparelser, som ikke giver fald i kvaliteten, og som navnlig ikke må gå ud over Danmarks Radios egenproduktion. Jeg vil gerne sige ganske klart her, at vi forventer af radiatorådet og af Danmarks Radio, at man med megen omhu

[Ministeren for kulturelle anliggender]

gennemfører disse rationaliseringsbestrebelse. Vi har at gøre med en institution, der som andre landes radiofonier er vokset meget kraftigt i de senere år, og i den type institutioner vil der nødvendigvis komme perioder, hvor en arbejdsgang, som tidligere har været hensigtsmæssig, må omlægges; også dette sker og vil ske i Danmarks Radio, så der er ikke tale om, at vi bare uden videre godkender alt, hvad der kommer derudfra. Der er også tale om megen selvkritik i Danmarks Radio.

Vi må også se det forhold i øjnene, at vi ligesom har fået, man kan næsten sige stukket blå i øjnene med hensyn til, hvad det koster at drive radio og TV, og det har at gøre med, at i Danmark er i de senere år antallet af seere, som betaler farvefjernsynslicens, øget kraftigt. Det har givet et overskud, og dette overskud har man i Danmarks Radio brugt til pris- og lønstigninger og endogså til forskellige aktivitetsudvidelser.

Men nu er forholdet det, at øgningen i antallet af nye farvelicensbetalere aftager meget kraftigt, og denne tilgang i ekstraindtægter er blevet meget ringere. I betragtning af at Danmarks Radios budgetter i øvrigt er således tilrettelagt, at de ikke automatisk rummer pris- og lønstigning, som andre institutioners budgetter og regnskaber gør, er der nu en situation, hvor vi må se i øjnene, at lige så vel som alle andre institutioner må Danmarks Radio korrigere for det stigende prisniveau. Der er ingen tvivl om, at vi må forberede os på regelmæssige licensforhøjelser i fremtiden, og dér er Danmarks Radio ikke noget særligt fælde, men stillet ganske som alle andre institutioner.

Det har været fremført i pressen, at Danmark skulle have verdensrekord i licens og bundrekord i produktion. Det er da klart, at når det fremsættes som en sådan postulering, kan det sætte mange sind i oprør, men hvad er det bygget på? Det er bygget på en forestilling om, at man har et begreb, man kan kalde produktivitet, og at det kan måles og vejes. Man har så villet måle og veje det ved at stille det over for antallet af medarbejdertimer. Dette er baseret på en fuldstændig grundlæggende fejltænkning.

Det første, jeg vil sige, er, at der er alvorlige fejl eller uoplyste forskelle i sammenligningsgrundlaget, når man sammenligner den såkaldte produktivitet fra det ene land til det

andet. Som et eksempel kan jeg nævne, at en schweizisk statistik, hvis man tog den for pålydende, måtte antyde, at den schweiziske radiofonis produktivitet er otte gange højere end BBCs. Alene denne påstand er så meningsløs, at det er klart for enhver, at der er uoplyste forskelle i sammenligningsgrundlaget. Bl.a. ved jeg, at nogle radiofonier tæller genudsendelser med, andre ikke, og det giver selvfølgelig en forskel.

Hvad Danmark angår, kan vi ikke se bort fra heller, at Danmark hører til et meget lille sprogeområde, og i det omfang vi skal anvende materiale fra udlandet – og det skal vi i vidt omfang – kræver det en betydelig større bearbejdelse end i de store sprogeområder.

Men så vil jeg godt komme tilbage til det spørgsmål, som jeg synes unægtelig er væsentligt. Er der overhovedet mening i at forestille sig, at man kan beregne produktivitet i medarbejdertimer? Kan en kvalitet måles i en kvantitet? Hvad er det højeste, må jeg spørge, Rundetårn eller et tordenskrald? Spørgsmålet, der er stillet i disse sammenligninger, er lige så meningsløst.

Se, hvis det var rigtigt, og hvis det havde mening at måle produktivitet ud fra de anvendte arbejdstimer, ville jeg have et meget klart råd at give til Danmarks Radio. Jeg ville nemlig sige til dem: for alt i verden, hold op med enhver egenproduktion og sørg for, at I driver vores TV-udsendelser alene på grundlag af indkøbte serier og en ren telegramoplæsning af nyhedsstoffet. Så skal I se produktivitet! Så vil Danmark kunne præstere det billigste fjernsyn i verden, målt således som produktiviteten her er blevet målt. Men det er jo ikke det, vi vil. Det, vi vil, er at skabe et TV med kvalitet, og vi må derfor være betydelig mere tænksomme, når vi vurderer, hvad produktivitet er, og hvad der er nødvendigt for at leve op til kvalitetskravene.

Som et yderligere eksempel kan jeg nævne, at man i Danmarks Radio har forbedret programvirksomheden for indvandrere. Man har forbedret betjeningen af hørehæmmede. Man har påtaget sig redaktion af kassettebånd til søfarende, og disse forbedringer giver ikke en halv times længere sendetid, men en betydelig kvalitetsforbedring. Det samme gælder udbygningen af regionalvirksomheden.

Og så et par ord, selv om jeg må indrømme, at jeg snart er træt af at gentage dem,

[Ministeren for kulturelle anliggender]

om reklamefinansieringen, som nu igen bliver rejst. Nogle synes at mene, at alle Danmarks Radios problemer kunne løses, og at fjernsynsvirksomheden ville få en sund økonomi, hvis vi gik over til reklamefinansiering. Jeg går ud fra, at det er det, der tales om i forslaget, når der tales om, hvorvidt regeringen gennem lovforslag vil ændre Danmarks Radios økonomi. Det er jo sådan, at den ikke hviler på en lov, men på godkendte budgetter og, hvis der er tale om licensforhøvelser, på en særlig tilslutning fra finansudvalget.

Se, det er helt klart min holdning som sagt mange gange før, at vi kan ikke acceptere, at vores kulturpolitik skal bestemmes af kommercielle interesser. Vores kulturpolitik må bestemmes af et kvalitetskrav fra lyttere og seere. Vi kan ikke i programlægningen acceptere en afhængighed af, hvilke typer udsendelser der giver mange seere på et bestemt tidspunkt og derved er egnede til at lægge rundt omkring en reklameudsendelse. Vi kan ikke acceptere, at udsendelser af en lødighed, som måske til trods derfor ikke kalder på det meget store seertal, glider ud, fordi det ud fra en kommerciel betragtning ikke betaler sig, når TV-programlægningen skal være baggrund for reklamerne, og det er jo det, der vil blive tale om.

De forhold, der har at gøre med, at TV-reklame vil undergrave – eller i noget omfang omlægge i hvert fald – dagspressens reklameindtægter, hører også med her.

Men der er et forhold, der bygger på lige så meget fejltænkning som det, jeg omtalte før, da jeg talte om kvalitet og kvantitet, og det er det, at i hvert fald en del mennesker har den forestilling, at man kan få gratis eller i hvert fald meget billigere TV med reklamefinansiering. Jeg ved også, at der i befolkningen er et udtalt ønske om endnu en TV-kanal, og at nogle mennesker er blevet bi-bragt den forestilling, at det kan vi få næsten gratis, hvis vi vil have reklamefinansiering. Men det er jo forkert. For det første kommer de penge ikke fra den blå luft. Vi kommer til at betale hver krone selv, hvad enten de inddrives som reklameindtægter, over skatterne eller over licensbetaling. Facit bliver det samme; det er os alle, der skal betale for det TV og den radio, vi vil nyde godt af.

Yderligere er det også en kendsgerning, at i et land med så ringe befolkningsunderlag

som Danmark er det kun en meget begrænset del af udgifterne ved en ekstra TV-kanal, som kunne komme ind ved reklamefinansiering. Nogle udenlandske undersøgelser kunne tyde på, at vi er helt nede på omkring ¼ eller måske ⅓. Men det er sådan set ikke det væsentlige. Det væsentlige er, at fuldstændig ligegyldigt hvordan vi vender og drejer os, skal vi selv betale for det TV, som vi vil se på, og dér må det være min faste holdning, at det må være kulturpolitiske hensyn, hensyn til alsidigheden, hensyn til kvalitet og lødighed, der er afgørende for, hvad vi skal have for pengene.

Og endelig til slut: Danmarks Radio er i øjeblikket i færd med at arbejde med budgettet for 1982, og overenskomsterne med personaleorganisationerne er opsagt og er under forhandling. Det er ganske rigtigt forhold, som radiatorådet skal beskæftige sig med i den nærmeste fremtid, og som ikke er folketingets anliggende i det led af processen. Jeg kan ikke helt frigøre mig for en fornemmelse af, at når hr. Poulsaard har stillet denne forespørgsel netop nu, kan det have at gøre med et forsøg på at kaste grus i det maskineri, som radioloven foreskriver med hensyn til radiatorådets behandling af budgetter og overenskomster, før de med radiatorådets indstilling indsendes til kulturministeriets godkendelse.

Poulsaard (FP):

Når man gerne vil være et venligt menneske og man gerne vil sige tak, kan man i det mindste sige tak for, at ministeren nu går ind i debatten, men ellers var der ikke ret meget at sige tak for. Jeg mener, det er, ligesom ministeren og undertegnede befinder os i to forskellige verdener, for det, ministeren kommer her med, kunne man jo nok bruge en times tid eller halvanden til at tilbagevise, og alligevel vil ministeren nok ikke have forstået noget af det. For ministeren begår en kæmpebrøler. Hun siger, at det ikke kan forbedres, og at det skal betales; skal det ikke betales via licensen, kan man betale det over skatterne, eller også kan man betale det via TV-reklamer. Ja men det er vi enige om, minister, det skal betales, men der ville bare være den kæmpeforskel, at hvis vi drev Danmarks Radio som en forretning og man skulle have pengene kradset ind, så var man bare

[Poulsgaard]

noget mindre, for det er jo det, de rent faktisk skal. Sendetiden bliver skåret ned, men licensen bliver ved at stige. Jeg synes, det er lidt fantastisk.

Vi har to charmetrolde derude i TV-byen, dem, der laver Kanalen nu, og de har sådan en sjov historie fra Danmark hver aften. Nu er det ikke ret tit, jeg får lov til at se det, men jeg så en aften, hvor de viste os et velrekommanderet firma, der skulle udføre et stykke arbejde. Dette velrekommanderede firma kunne ikke få lov til at udføre dette arbejde, fordi de arbejdstidsregler, man havde, simpelt hen forhindrede dem i at udføre arbejdet. Og hvad var det for et velrekommanderet firma, der var omtalt? Ja, det var Danmarks Radio. Vi ved alle, hvilke fuldstændig fjolledede regler man har om afspadsering. Vi ved, at det koster måske 1.600 kr., hvis man ikke bliver varslet lang tid i forvejen, og det er klart, at sådan noget aldrig nogen sinde vil forekomme i en privat virksomhed, så derfor er det da klart, at i det øjeblik, vi fik et reklamefinansieret TV og radio, ville man aldeles omgående opsig alle de aftaler, der er derude, og som intet har med sund fornuft at gøre.

Når bladet Fjernsyn kan skrive i januarnummeret 1980, at man bruger 370 timer på hver udsendelsestime i Danmarks Radio og fjernsynet, så kan enhver sige sig selv, at der er noget, der er fuldstændig hen i vejret. Så står ministeren her og snakker om kvaliteten, som er hævet, men det kan ikke måles. Hvad er det for en kvalitet, der er hævet? Det er meget, meget svært at få øje på, at der overhovedet er kvalitet tilbage i Danmarks Radio. Det eneste, der er værd at se, er den serie, som Erik Balling laver. Sådan en kan Danmarks Radio overhovedet ikke lave, det har de ikke fantasi til at lave, det er indkøbt produktion. Og så er der Dallas og sådan noget, som folk vil have, men den kvalitet, som ministeren vil have, er det finkulturelle, som vi falder i søvn på, og som vi slukker for. Vi er altså fuldstændig uenige om, hvad der er kvalitet, hvad der livskvalitet, og hvad der er værd at se, og hvad der ikke er værd at se. Man skal i hvert fald ikke komme og påstå, at en forretningsmand, der fik koncession på Danmarks Radio, ville drive den som i dag; så kunne han lige så godt lade være med at leve i Danmark, for så har han ikke forstået det mindste af det.

Der er ikke meget håb i det, ministeren kommer med her i dag. Det gik jo, som man kunne frygte.

Og der er heller ikke meget håb, når man ser på vores nye radiatorrådsformand og hører hendes udtalelser, hendes programmerklæring. Nej, nej, nej, nej, sagde Birte Weiss, uha, medarbejderne var gode nok, uha, der var ingenting dér, de lavede nok.

Jeg har somme tider været ude i Danmarks Radio og TV. Hvis kantinen er for lille i postterminalen, så er den også for lille i Danmarks Radio og TV. Det kortspil og sænken slagskibe og strikken tøj, og hvad der ellers foregår rundt omkring på de kontorer, er ikke småting. Men det har overhovedet ikke anfægtet radiatorrådsformanden. Nej, det er, som det skal være. Forstå det, hvem der kan. Man skal i hvert fald være socialdemokrat for at kunne forstå det, og det er simpelt hen uforståeligt, at man synes, man kan tillade sig at sige til de arbejdere, der skal gå ned i løn: I skal til at betale noget mere for at få

noget mindre, for det er jo det, de rent faktisk skal. Sendetiden bliver skåret ned, men licensen bliver ved at stige. Jeg synes, det er lidt fantastisk.

Vi har to charmetrolde derude i TV-byen, dem, der laver Kanalen nu, og de har sådan en sjov historie fra Danmark hver aften. Nu er det ikke ret tit, jeg får lov til at se det, men jeg så en aften, hvor de viste os et velrekommanderet firma, der skulle udføre et stykke arbejde. Dette velrekommanderede firma kunne ikke få lov til at udføre dette arbejde, fordi de arbejdstidsregler, man havde, simpelt hen forhindrede dem i at udføre arbejdet. Og hvad var det for et velrekommanderet firma, der var omtalt? Ja, det var Danmarks Radio. Vi ved alle, hvilke fuldstændig fjolledede regler man har om afspadsering. Vi ved, at det koster måske 1.600 kr., hvis man ikke bliver varslet lang tid i forvejen, og det er klart, at sådan noget aldrig nogen sinde vil forekomme i en privat virksomhed, så derfor er det da klart, at i det øjeblik, vi fik et reklamefinansieret TV og radio, ville man aldeles omgående opsig alle de aftaler, der er derude, og som intet har med sund fornuft at gøre.

Vi kan jo også huske, hvordan fru Lis Møller overhovedet ikke kunne få lov til at arbejde; hun kunne få lov til at arbejde nogle få dage på 3-4 måneder. Hvilken virksomhed tror man det ville gå i undtagen i Danmarks Radio? Derfor synes jeg, ministeren skulle lytte lidt til de ønsker, der er. Jeg har sagt det så mange gange, men det er jo bare håbløst at trænge igennem med, i hvert fald hos ministeren. Man har jo så travlt.

Også fru Birte Weiss har jo ellers så travlt med at være talsmand for græsrodder, og hvad der nu ellers er på mode i denne tid. Græsrodderne i Danmark vil have reklamefinansieret radio og fjernsyn, men når det ikke passer ind i fru Birte Weiss' eller kulturministerens billede, nej, så vil man overhovedet ikke lytte til græsrodderne, så interesserer man sig ikke en døjt for græsrodderne i denne forbindelse. Nej, nej, vi ved, hvordan det skal være, og vi kører bare deruda!

Men det kan bare ikke nytte noget, at kulturministeren bliver ved med stædigt at fastholde den linje, at man ikke vil gøre noget som helst, for kulturministeren ved jo godt, at i løbet af ganske, ganske få år har vi satellitter svævende over hovedet på os. Så kan vi

[Poulsgaard]

tage både 10, 12 og 14 programmer ned, og med det bras, man laver i Danmarks Radio, er der overhovedet ikke en chance for, at der er nogen som helst, der vil tage Danmark. Så kommer dansk sprog og kultur virkelig i fare. Derfor skulle vi selvfølgelig allerede nu forberede os på den nye tid, der kommer. Men det agter ministeren altså ikke at være med til.

Nu sagde ministeren jo, at jeg var ude efter at kaste grus i maskineriet. Nej, jeg er ikke ude efter at kaste grus nogen som helst steder, men jeg er ude efter at få lidt sund fornuft ind også i Danmarks Radio. Kan ministeren huske, dengang vi havde en Niels Grunnet? Han kunne læse nyhederne op på dansk, sådan at man kunne forstå dem. I dag er der 20 mennesker til at læse de telegrammer op, for det er jo kun telegramstilen, man stadig væk kører, og man afbryder folk, så snart de har lidt at sige, der ikke passer ind i den herskende klike derude, vor tids herremænd.

Nu har jeg fået refereret – jeg har ikke selv set udsendelsen – at hr. Bertel Haarder var i TV i går aftes, hvor han simpelt hen blev afbrudt hele tiden. Her vil jeg gerne give hr. Bertel Haarder nogle roser og håbe, han kan få venstres gruppe med, for det, hr. Bertel Haarder er begyndt på, skal virkelig følges op. Der er der et mandfolk, der tør sige noget. Men det er jo det: vi tør jo ikke sige noget, i hvert fald ikke, hvis man er radiorådsformand. Man skal gå derude, og man skal gerne holde sig gode venner med dem alle sammen. Og det er da nemt at holde sig gode venner med folk, når bare man giver dem, hvad de vil have, og man ikke stiller krav til dem. Men så kan man bare ikke samtidig påberåbe sig at være ansvarlig politiker. Når man er valgt til at varetage Danmarks seeres interesser, skulle radiorådsformanden beskæftige sig lidt med det fremfor at varetage medarbejderinteresser.

Man kunne også i avisen den 16. marts 1980 se den daværende radiorådsformand, Ole Espersen, udtale, at den nuværende mødevirksomhed i Danmarks Radio har taget et sådant omfang, at ansættelse af 9 medarbejdere nu er nødvendigt for at opveje produktionstabt ved de mange møder. Og det nye, man har fundet på derude, er noget, der kaldes samråd og dirigering, og det kalder man – fuldstændig uden sans for humor – SOD.

Det skulle selvfølgelig have været SOS, der var udsendt fra Danmarks Radio. Det er jo fuldstændig vanvittigt – jeg ved ikke, om det passer; nu skal man jo passe på, hvad man siger heroppefra – men jeg har hørt, at man endda kan finde på at holde møder om, hvad farve toiletsæben skal have ude på de forskellige toiletter, men det tror jeg nu ikke på passer.

Men alt det står jo bare godt til, skal vi tro landets kulturminister. Der er som sagt nok grund til at kigge en lille smule hist og pist, men der skal overhovedet ikke ske de mindste ændringer, hvis det står til kulturministeren, og vi må desværre bare konstatere, at kulturministeren har flertal i denne sal. Det er jo fantastisk, at hun kan have et flertal for disse synspunkter, når vi ved, hvordan vi er ude af samklang med den danske befolkning. Men vi må indrømme, at hun har dette flertal, og så er det jo lige meget, hvad alle mulige andre mennesker siger.

Den 30. november 1979 – det er godt nok nogen tid siden – udtalte direktør Ole Stig Lommer, formand for reklamebureauernes brancheforening, i Børsen, at danskerne elsker reklamer, og at annoncørerne omgående ville bruge TV til at reklamere i, hvis det var muligt. Det har han da ret i, det ved vi godt, men han tilføjer også, at der ikke ville ske den bladdød og alt det, som man frygter ville ske.

Det er da ganske givet, at hvis jeg var forretningsmand og skulle bruge Danmarks Radio og TV til reklame, kunne jeg da ikke være sikker på, at alle hører eller ser det. Skulle jeg have 120 pct.s udnyttelse af den effekt, var jeg da nødt til at følge op med annoncer i dagbladene. Ministeren kan jo ikke dokumentere, at annoncemængden i dagbladene er gået ned i et eneste land i kraft af reklamer i radio og TV. Men man har altså fået en vrangindstilling til alt, hvad der har med reklame at gøre, fordi man stadig væk er bange for, at man så vil komme til at sælge det til folk, som folk vil have, og så kan man ikke opdrage dem. Så var der måske knap så mange røde derude. Så kunne man ikke i så høj grad bruge den anstalt til at indoktrinere den danske befolkning, for det er det, man har brugt den til, og derfor vil man simpelt hen ikke af med den magt, man har, og det misbrug, man har; man kan indoktrinere den danske befolkning, men det er bare simpelt

[Poulsgaard]

hen fantastisk, at et flertal i folketinget finder sig i at blive trukket rundt ved næsen, som vi har gjort så længe.

Når man går folketingets forhandlinger igennem for de sidste 6-7 år, kan man se, at der har været en strøm af forslag herinde for at få ændret Danmarks Radio og TVs forhold. Alle partier har jo stået i kø for at komme til, og vi har nok alle sammen haft vore kæpheste, men vi, der vil noget andet end det, der foregår i øjeblikket, bliver nu nødt til at finde sammen, sådan at vi kan få brudt det monopol, som findes, så vi kan få en radio og et TV for hele den danske befolkning, ikke bare for en elite.

Camre (S):

Efter lovgivningen er det jo radiatorådet opgave at føre det overordnede tilsyn med Danmarks Radio. Derfor er det naturligvis rigtigt, at folketinget ind imellem tager debatter om spørgsmål af denne karakter, og jeg skal ikke kritisere, at det sker, selv om det naturligvis ikke er muligt, at vi her i huset skulle lave en pendant til den debat, der foregår i radiatorådet.

Der har i den seneste tid været forskellige dagbladsartikler, der har rettet kritik mod Danmarks Radios økonomi, og jeg går ud fra, at det i vidt omfang er årsag til forespørgslen her i dag. Det, man især har hæftet sig ved, er påstandene om en meget lav produktivitet og om verdensrekord i licens.

Jeg tror, det er nyttigt, at folketinget fører tilsyn med og spørger sig frem om økonomien i offentlige foretagender, også Danmarks Radios økonomi. Men de tal, der her er brugt, og de sammenligninger, der her er stillet op, er ikke meget bevendt, og jeg kan henvise til de årsager, som ministeren nævnte her for lidt siden, til, at man ikke kan stille tingene så enkelt op. Jeg vil egentlig advare imod, at man bruger så overfladiske og lem-fældige beregninger, for så kommer man meget let i den situation, at ens kritik løber ud i sandet, og at der ikke sker noget af det, man egentlig kunne ønske skulle ske, netop en bedret effektivitet.

Jeg vil gerne om selve spørgsmålet om reklameindtægter sige, at jeg tror, man overvurderer, hvor mange penge der ligger i en almindelig anvendelse af reklamer. Hvis man eksempelvis sammenligner med udenlandske tal og ser på, hvad man kunne få ind ved at

sende reklamer i radiosendetiden, så skal man, hvis vi tager en realistisk pris på noget med 3.000 kr. i minuttet, bruge 1 time i døgnnet for at få en indtægt på 50 mill. kr. om året. Det er, sagt med andre ord, 5 pct. af Danmarks Radios budget, der ville være dækket med sådanne 50 mill. kr., og beløb i den størrelsesorden er jo slet ikke tilstrækkelige. Skulle man altså gå videre frem med reklamefinansiering, så er det meget, meget større dele af sendetiden og dermed af programmerne, der bliver domineret af reklamen, og ikke nok med det: de bliver også domineret af reklamebetalerens ønsker med hensyn til programvirksomheden. Jeg må have lov til at sige, at vi i socialdemokratiet betragter en sådan indflydelse som overordentlig uønskelig.

Det er meget vigtigt, at vi gør os klart, at det betyder meget for dette samfunds udvikling, at et så vigtigt medium som Danmarks Radio og fjernsyn er under folkelig kontrol, under demokratisk kontrol. Selv om det lyder meget uskyldigt at tage lidt penge ind på reklamen, så må man gøre sig klart, at reklamebetalerne, altså de virksomheder, der ønsker reklamen, også ønsker, at folk skal se deres reklamer, og det vil sige, at de ønsker at sætte programmer på, som uden større problemer glider lige ned, altså cowboyserier og den slags ting, som vi ærligt talt ikke har brug for at sende ud til al Danmarks befolkning.

Jeg vil også have lov til at sige om spørgsmålet om, hvorvidt det vil gå ud over dagbladene, at reklamebudgetterne flyttes fra dagbladsannoncer og over på Danmarks Radio, at hvis jeg var i hr. Poulsgaards sko – hvad jeg heldigvis ikke er – så ville jeg se med større skepsis på udtalelser fra lige netop en reklamedirektør om det spørgsmål.

Et af de forhold, der har været draget frem i kritikken af Danmarks Radio, har specielt været journalistlønningerne. Nu er det jo kun en mindre del af Danmarks Radios 3.000 ansatte, der er journalister – det er henved 500 – og jeg vil da godt have lov til at fremdrage en lønstatistik fra Journalistforbundets organ, Journalisten, hvor man på basis af tal fra oktober 1980 viser, at gennemsnittet for bruttoindkomsten for en journalistisk medarbejder ved radioen er 16.020 kr. om måneden, medens Berlingske Tidende i gennemsnit betaler 16.282 kr., Politiken

[Camre]

16.154 kr. og Ekstra Bladet 16.705 kr., og andre hovedstadsblade følger lige efter. Der er altså ikke grundlag for at hævde, at disse journalister i forhold til deres kolleger ved hovedstadsbladene er særlig vellønnede. Jeg forstår naturligvis godt den sammenligning, at de skulle være vellønnede i forhold til medlemmerne i denne sal, men det er jo ikke det, vi drøfter her i dag.

Jeg vil sige om Danmarks Radios økonomi og aktiviteter, at det er væsentligt for os, at Danmarks Radios egenproduktion bliver hævet. Danmarks Radios egenproduktion var i 1981 på ca. 45 pct. af sendetiden, men det er også åbenbart, at vi har en voksende international konkurrence. Der kan jo allerede i denne del af Danmark ses to svenske programmer, og i sydligere dele af landet kan man desuden se en række tyske programmer. Jeg tror, det er væsentligt at understrege – for dansk sprogudvikling, for dansk sprogs position, for kulturpåvirkningen og for den samfundsdebat, som ingen vil, tror jeg, bestride at Danmarks Radio er et væsentligt element i – at vi har en radio- og fjernsynsendetid, som virkelig kan tage konkurrencen op, og ingen er heller i tvivl om, at den konkurrence vil blive stadig stærkere med et voksende antal udenlandske satellittransmitterede programmer i de kommende år.

Derfor har det været et klart ønske, også i min folketingsgruppe, at vi når op på en højere egenproduktion. Jeg har forstået, at man i 1982 forventer at kunne forøge egenproduktionen med rundt regnet 100 timer, således at man når op på godt og vel 50 pct. egenproduktion. Her er vi fremme ved det, ministeren var inde på, at det ganske klart er dyrere at producere selv end at købe nogle massefremstillede serier udefra, serier, som jo sælges til millioner og atter millioner af seere verden over. Der er næsten ikke det land i verden – i hvert tilfælde i den vestlige verden – der ikke køber eksempelvis Dallasserien. Og så er det klart, at sendetiden pr. time bliver relativt lille.

Det er samtidig klart, at Danmarks Radio ligesom andre dele af den offentlige sektor må holde væksten inden for snævre rammer, holde udgifterne inden for en meget begrænset udvikling. Danmarks Radio har i nogle år haft stigende indtægter på grund af en stigende overgang i samfundet til TV med farve på, altså højere licens end tidligere, og det vil

i 1982 give en merindtægt, har jeg forstået, i størrelsesordenen 40–50 mill. kr. Derudover må jeg sige som vores opfattelse, at det vil være rimeligt og nødvendigt, at man tager hensyn til den pris- og lønudvikling, der foregår i samfundet i øvrigt, og søger at kompensere for den ved reguleringer af licensen.

Det er imidlertid uden for enhver tvivl nødvendigt, at man også i Danmarks Radio gennemfører rationaliseringer. Jeg har forstået, at der på 1982-budgettet kan foretages en nedskæring af udgiftsvæksten med 36 mill. kr. som følge af rationaliseringer af driften, så at der altså på den måde kan skabes plads til en væsentlig del af aktivitetsforøgelsen.

Danmarks Radio er en stor institution – der er 3.000 medarbejdere, som jeg nævnte – og institutionen har i 1960'erne og 1970'erne haft en kraftig vækst. Det er klart, at der under en sådan vækst i en så stor organisation kan opstå uheldige arbejdsprocesser, at der kan findes eksempler på mangelfuld planlægning, at der kan være arbejdstidsregler og arbejdsaftaler, som tiden er løbet fra. Derfor er det nødvendigt, at der foregår et permanent rationaliseringsarbejde også i Danmarks Radio.

Jeg er bekendt med, at man står foran at opstarte en sådan rationalisering og en forbedring af planlægningsprocesserne, og det hilser vi fra socialdemokratiets side med meget stor tilfredshed. Jeg vil gerne understrege, at med skyldig hensyntagen til de forskelle, der kan være på arbejdet forskellige steder i den offentlige sektor, så må der dog, så langt det overhovedet er gørligt, være samme vilkår, også samme lønvilkår, for sammenligneligt arbejde i forskellige dele af den offentlige sektor.

Danmarks Radios forhold er ofte genstand for diskussion; det gælder programvirksomheden, og det gælder økonomien. Jeg vil gerne understrege, at vi finder, at en sådan offentlig debat er en stor fordel, et stort gode, fordi det kun er gennem en offentlig debat, vi kan sikre en demokratisk indflydelse på de dispositioner, der træffes.

Jeg har i det, jeg har sagt her, klart understreget, at der er sammenligninger, der er målemetoder, som ikke er anvendelige, når man spørger, om økonomien i Danmarks Radio er sund. Vi mener ikke, at det er rimeligt at give udtryk for, som forespørgerne gør, at den skulle være specielt usund, men

[Camre]

vi er indstillet på, at der skal foregå en forbedring af planlægningsarbejdet, og at der skal ske en lang række rationaliseringer.

På den baggrund hilser jeg debatten her i dag velkommen som en fornuftig og nødvendig demokratisk debat, hvor jeg håber, at vi, om jeg så må sige, kan holde os fra de overdrivelser, som nok finder de store avisoverskrifter, men som ikke fortæller noget om realiteterne.

Bertel Haarder (V):

Jeg må desværre betegne ministerens tale som særdeles svag. Ministeren virkede som et viljeløst offer for begivenhederne. Der var ikke noget lederskab, der var ingen målbevidsthed og tilsyneladende heller ikke nogen indsigt, kun trist opgivelse. Da talen vel er konfereret med radiatorådsformanden, som sad i salen indtil for nogen tid siden, lover det desværre ikke godt med hensyn til den interne debat i socialdemokratiet. Jeg er bange for, at det – selv om hr. Camre måske repræsenterer noget andet – er ministerens synspunkt, som er det vigtigste for partiet, og dér var i hvert tilfælde ingen lyspunkter i modsætning til i hr. Camres tale.

Ministeren afviste Den Europæiske Radiounions tal og sagde, at de var uanvendelige, og at skriverierne i Jyllands-Posten havde været urimelige. Jeg må lige gøre opmærksom på, at indtil det øjeblik, hvor den rapport blev offentligt tilgængelig for journalister og andre, var selv samme rapport blevet brugt af driftsledelsen til at påstå, at man havde samme produktivitet i Danmarks Radio som andre steder. Lige så snart den kom frem, så andre kunne læse med, blev den pludselig over for offentligheden, over for radiatorådet stemplet som totalt uanvendelig. Det har ikke styrket driftsledelsens troværdighed i debatten.

Ministeren nævner, at det jo er nemt at øge fremmedproduktionen, og så kan man jo altid sætte produktiviteten op. Ja men det har intet med den førte debat at gøre, for den har koncentreret sig om egenproduktionen, og det er den, der er faldet i de sidste 5 år, på trods af at antallet af ansatte programmedarbejdere er steget med 23 pct.

Jeg vil dog gerne sige tak til ministeren for én ting, nemlig for, at hun i forgårs lod mig tilsende de papirer, som hun selv har modta-

get fra Danmarks Radios driftsledelse, vedrørende økonomien. Det var jeg meget glad for, det synes jeg var en prisværdig åbenhed, som jeg absolut ikke vil misbruge, og som jeg her kun vil sige tak for.

Jeg vil nævne fra disse papirer, at man konstaterer, at der er en tendens til, at når statens regler er bedre end det privates, så følger man statens, og når det privates regler er bedre end statens, så følger man det privates, med det resultat, at man hele tiden ligger over, hvad andre får. Det er helt irrelevant at nævne, at nogle journalister ved hovedstadspressen får højere lønninger, for man skal jo netop studere tillæggene, afspadseringsreglerne og alt det dér for at få et samlet billede af det. Taktreguleringen er 100 pct., hvor den hos staten nu er blevet sat op fra 75 til 80. Overarbejdstillægget er 50 pct., hvor det hos staten, efter hvad jeg har fået oplyst ved en opringning, er 30 pct. Afspadseringstillægget, altså det beløb, man får udbetalt, hvis man ikke afspadserer, skulle være 80 pct. ifølge papirerne, hvor det kun er 50 pct. hos staten.

Jeg kunne nævne andre ting, f. eks. det berømte Kielmantillæg, som betyder en 3 pct.s lønforhøjelse for hver dag, man er i udlandet ud over 7 dage. Desværre er det sådan, at en personalegruppe har sagt, at man ikke længere vil have dette tillæg, for man vil kun arbejde 8 timer, men de øvrige grupper får stadig tillægget, på trods af at de altså ikke kan arbejde – en mærkværdighed, som selvfølgelig er en af de mange knaster, som i indværende overenskomstforhandling skal hugges af. Det havde været rart at få et ministerord om, at der selvfølgelig skal hugges nogle knaster af her. Hvad er vi her ellers for? Hvad får vi vores betaling for, hvis ikke vi sørger for det?

Venstres målsætning er meget moderat og meget gennemførlig. Den går ganske enkelt ud på, at vi forlanger produktiviteten sat op med 10 pct. øjeblikkelig, samt at vi fjerner de værste knaster i junglen af overenskomster og aftaler. Vi får jo en stigende tilgang af farvelicenser, som muliggør, at vi kan holde licensstigningen langt under den almindelige pris- og lønudvikling og alligevel sikre, at ingen skal fyres, og at man har de ressourcer, man har i dag, målt i reelle størrelser.

Venstre vil absolut ikke bebrejde medarbejderne, at de har organiseret sig så dygtigt, og at de har skaffet sig goder, som ligger

[Bertel Haarder]

over statens niveau. Men når produktiviteten stadig falder, så er det på den anden side vores pligt at stille krav til ledelsen om, at licensbetalerne nu får noget mere for deres penge. Der er jo talrige fremtrædende medarbejdere, der selv har angrebet bureaukratiet og arbejdstidsreglerne, og tidligere organisationsformænd har beskrevet ledelsens, ikke mindst den politiske ledelses svaghed og eftergivenhed. Jeg vil gerne kalde et par vidner ind.

Gregers Dirckinck-Holmfeld har til Aarhus Stiftstidende for nylig sagt: problemet er, at vi har fået så mange rettigheder, vores fagforeninger har opbygget et sæt af spilleregler, som låser os fast, vi burde kunne få noget mere ud af det.

I den ansøgning om en ny personaleledertørstilling, som driftsledelsen fremsendte til radiorådet for nylig, står der:

»Forvaltningen af arbejdstidsregler og samarbejdsrutiner er blevet langt mere kompliceret og arbejdsbelastende.«

Og så får vi oplyst nogle tal for, hvordan f. eks. personaleuddannelsen er steget fra 1.000 timer i 1964 til 80.000 timer i 1979.

TV-direktør Hans Jørgen Jensen har i personalebladet sagt:

»Jeg ved godt, at nogle vil hævde, at kvantiteten ikke kan øges uden omkostninger for kvaliteten. Jeg tror ikke en døjt på det dogme.«

Bedre svar kan vel ikke gives på hovedparten af ministerens indlæg her fra talerstolen. Og det er altså givet af TV-direktøren i personalebladet, nr. 2, 1981.

Preben Heide, som er velkendt, manden bag »Dagens Danmark«, har klart beskrevet, hvordan disse samråd og delegering fører til spild. Han skriver bl. a., at det vil æde ufattelige bunker af tid, og det har han mig bekendt ret i. Det skrev han i Jyllands-Posten i juli 1980 – jeg har ikke den bestemte dato.

Claus Toksvig har for et par år siden skrevet, at Danmarks Radio er ved at bureaukratisere sig til døde, og i svaret herpå sagde daværende journalistformand Tove Hygum Jakobsen – begge dele er fra Weekendavisen, august 1978:

»Jeg mener, at produktionen skal tilpasses medarbejdernes krav, fordi miljøet er den faktor, der har størst indflydelse på udformningen af vores liv. En øget livskvalitet øger også produktets kvalitet.«

Med den begrundelse kan man jo forsvare en hvilken som helst personaleudvidelse, en hvilken som helst ekspansion inden for alt, hvad der ikke giver udsendelser til licensbetalerne.

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Når det er direkte citater, skal vi helst have den nøjagtige angivelse.

Bertel Haarder (V):

Jeg overlader hele min bunke til referenterne. Jeg beklager, at der ikke er dato på nogle enkelte gange, men udklippet har jeg og skal gerne overlade det til dem.

Betty Skar, som er ekspeditionssekretær i Danmarks Radio og medlem af samarbejdsudvalget, kontaktudvalget og personaleforeningen, har i en 4-5 sider lang artikel i personalebladet hudflettet arbejdstidsreglerne, kaldt dem tidkrævende og skrevet, at de komplicerer og fordyrer produktionen, at de vanskeliggør budgetteringsarbejdet og den økonomiske styring, og at de medvirker til svigtende arbejdsglæde hos medarbejderne og skuffelser over, at produktioner går næsen forbi.

Hun siger, at hun synes, at det er »enormt overlegent, at vi ikke i samarbejdsudvalget og kontaktudvalget arbejder for en smidiggørelse af arbejdstidsreglerne.«

Heinrich Lund, som fra 1966 til 1972 var smedeformand, har klart stemplet driftsledelsen som uduelig i de forhandlinger, den har haft med organisationerne, og sagt, at det er derfor, medarbejderne har fået for meget. Det var altså sagt af en smedeformand.

Jeg vil gerne endnu en gang sige, at når man lægger tingene sammen og ser, hvordan det er gået med antallet af medarbejdere sammenlignet med produktionen, så er det sådan, at udgifterne i Danmarks Radio er steget 28 pct. mere, end pris- og lønudviklingen i de sidste 5 år kan begrunde. Og der er ikke kommet flere udsendelser ud af det. Antallet af ansatte på programsiden er steget med 23 pct. i samme periode, uden at der er kommet mere ud af det.

Formanden for Det kgl. Teaters tilsynsråd, fru Mette Madsen, har ofte beklaget sig over, at man i Det kgl. Teater ikke kan konkurrere med overenskomsterne i Danmarks Radio. Mon ikke kulturministeren har hørt det før?

[Bertel Haarder]

Hvorfor så være så afvisende, som kulturministeren var?

Der blev i går aftes i TV talt alt for meget om medarbejderdemokratiet. Også i det tilfælde er der jo tale om ting, som et flertal i radorådet er gået med til, så det er ikke noget, man kan bebrejde medarbejderne at de udnytter. Jeg må bare konstatere, at dette medarbejderdemokrati er blevet særdeles kostbart, og kan også dokumentere, at der holdes personalekurser i arbejdstiden, hvor man i allerhøjeste grad bl. a. drøfter organisationernes syn på fremtidens dataudvikling og fordele og ulemper i forbindelse med det. Det er alt sammen noget, som er helt i orden, ledelsen er gået med til det. Jeg siger bare, at det alt i alt har taget et vældigt omfang.

Da jeg spurgte driftsledelsen om det for et års tid siden, da jeg første gang dykkede ned i disse ting, så fik jeg det svar: der er ikke sat andre grænser for det faglige arbejde end dem, der fremgår af overenskomsterne.

Når man læser overenskomsterne, så kan man se, at der er ingen grænser.

Så har jeg spurgt: kunne man dog ikke, ligesom finansudvalget har fået energistyrelsen og det kgl. bibliotek til, få en enkelt lille rubrik føjet ind på det skema, medarbejderne alligevel udfylder, som kunne sige noget om, hvor megen tid der er gået i disse kollegiale organer, samarbejdsudvalg, programkollegier osv. osv.? Det er blevet afvist. I finansudvalget fik vi øjeblikkelig svar på spørgsmålet fra energistyrelsen og det kgl. bibliotek. Hvorfor kan vi ikke i radorådet, i hvert fald i løbet af et par måneder, få svar på de ting, vi spørger om?

Jeg vil til slut sige, at jeg tror, ministeren har en levende fornemmelse af, at jeg kunne snakke meget længere, og at der ikke er tale om, at jeg render med en halv vind, når jeg siger, at Danmarks Radios overenskomster er usædvanlig gode. Jeg har i øvrigt den tidligere radorådsformands ord for, at de er usædvanlig gode.

Jeg vil også gerne understrege, at der ikke behøver være noget galt i, at man har gode overenskomster, for det kunne f. eks. være en måde, hvorpå man tiltrak blomsten af Danmarks journalister og virkelig fik nogle fremragende programmer. Det er et synspunkt, som et liberalt parti skam godt kan indse. Men det, vi konstaterer, er bare, at kvaliteten

ikke er steget; og at det vældige produktivtetsfald, der har været, har givet sig udslag i kvalitetsstigning, kan vi ikke se. Vi har TV-direktørens ord for, at han mener, at man godt kan øge kvantiteten uden at skade kvaliteten.

Alle disse ting vil jeg bede ministeren lægge sig på sinde, og jeg vil foreslå ministeren på regeringsmøder og andre steder, hvor hun møder bl. a. de socialdemokratiske medlemmer af finansudvalget, som skal tage stilling til licensen, at mande sig lidt op og leve op til den lederrolle, hun har som den, der en gang imellem skal stille nogle krav til sine medarbejdere. Jeg lover ministeren, at det vil hun blive respekteret for af sine medarbejdere, meget mere end for sådan en tale, som hun holdt her.

Palle Simonsen (KF):

Danmarks Radio kan vist godt betegnes som den institution i det danske samfund, der påkalder sig den største interesse, ikke alene hvad angår programkvaliteten, men også hvad angår opfattelsen af, hvordan økonomien i Danmarks Radio udvikler sig. Jeg har haft lejlighed til under et par debatter i radorådet at give udtryk for, at Danmarks Radio er Danmarks mest forkælede institution, og det vil jeg egentlig godt gentage her fra folketingets talerstol, for det mener jeg er noget afgørende at holde fast i. Men jeg vil godt bidrage til at skille klinten fra hveden, for det var måske også klogt, hvis vi her i folketinget bidrog til ikke at forplumre debatten om Danmarks Radio og dens økonomiske udvikling mere end højst nødvendigt.

Det er hævet over enhver tvivl, at Danmarks Radios økonomi ikke er god, og det er hævet over enhver tvivl, at der nu må en kursændring til, hvad angår den økonomiske udvikling i Danmarks Radio, og der er allerede nævnt mange tal i debatten.

Jeg vil gerne først sige både til kulturministeren og til hr. Camre, som har været inde på sammenligningerne med produktiviteten i andre lande, at jeg er enig i, at de beregninger ikke er meget værd, for dertil er produktionsforholdene i de respektive lande for forskellige, og mange andre ting er for forskellige.

Jeg vil derimod vende mig til Danmarks Radios eget regnskab, for det kan ingen løbe fra, og dér er der nogle tal for udviklingen

[Palle Simonsen]

gennem de sidste 5 år, som jeg mener er væsentlige som et udtryk for, hvad der sker. Hvis vi ser på udgifterne i perioden 1975-80, så ser vi, at de er steget med 81 pct. Som sammenligning har vi, at pristallet er steget med 53 pct. Man kan ikke direkte sammenligne de to ting, men jeg mener alligevel, at man hermed kan sige, at udgiftsudviklingen i Danmarks Radio har været betydelig stærkere end den almindelige pris- og lønudvikling, der har fundet sted i samfundet. Samtidig med dette er produktiviteten faldet med 7-8 pct. Det er tal, som direkte er kommet til radiatorådets medlemmer, så dem kan ingen, heller ikke ministeren, gå fra.

Når ministeren her for et øjeblik siden sagde, at det jo er meget vanskeligt at diskutere produktivitet i Danmarks Radio, for det er også et spørgsmål om kvalitet – og kvalitet er svært at måle – vil jeg sige, at den debat har vi haft i hundredvis af gange i radiatorådet. Nu ved jeg ikke, om der er nogen, der med god samvittighed tør stå op og påstå, at programkvaliteten i Danmarks Radio er højnet i de sidste 5 år. Det tror jeg ikke at der er mange der med god samvittighed vil kunne sige.

Dernæst må man sige, og det synes jeg ministeren kom lidt for let uden om, at egenproduktionen er faldet. Hvis det var sådan, at der havde været en stigning i egenproduktionen, så kunne man sige, at der måske var baggrund for, at udgiftsudviklingen havde været, som tilfældet er. Men udgiftsudviklingen er altså kraftigere end i samfundet som helhed. Egenproduktionen er faldende, og produktiviteten er faldende. Det må naturligvis føre til, at man tænker sig meget alvorligt om.

Så kan man gå ind på arbejdsforholdene i Danmarks Radio, og dér vil jeg egentlig godt fastslå, for at der ikke skal være nogen tvivl, at det naturligvis er radiatorådets ansvar. Det er dermed et politisk ansvar, og det er et politisk flertal i radiatorådet, som har bidraget til, at en lang række ting har udviklet sig i en retning, som ikke er forsvarlig. Det nytter ikke, at man begynder at skyde skylden over på driftsledelsen i Danmarks Radio. Den kan man kritisere i andre fora. Når vi skal diskutere den økonomiske udvikling her i folketinget, mener jeg, man må fastslå, at det er repræsentanterne i radiatorådet, der er ansvarlige og må stå til ansvar.

En af de ting, som naturligvis påkalder sig stor interesse, er overenskomsterne og det, som man må kalde husaftaler. Jeg vil godt sige – i et forsøg på at skille klinten fra hveden – at med hensyn til overenskomsterne har Danmarks Radio naturligvis måttet bøje sig for det samme, som alle andre i samfundet har måttet bøje sig for, nemlig at folketinget i 1975 og 1977 og 1979 har fastlagt indkomstniveauet. Der har derfor ikke været mulighed for, at Danmarks Radio udviklede sig på anden måde end alle andre institutioner i samfundet. Men problemet er husaftalerne, og hvad radiatorådet i det hele taget har vedtaget.

Her vil jeg godt tage et eksempel frem, som hr. Poulsgaard var inde på. Hr. Poulsgaard havde mange gode eksempler. Jeg synes også, hr. Poulsgaard havde mange dårlige eksempler, som ikke er dokumenteret. Der er ét eksempel, som ligesom er karakteristisk for udviklingen. Det er den beslutning, radiatorådet traf for 1½ år siden, hvor man gennemførte princippet om udvidet samrådspraksis. Da sagde man samtidig: så skal der ansættes 9 nye medarbejdere i Danmarks Radio. Her tror jeg, en markant forskel kommer ind i forhold til en lang række andre statslige og kommunale institutioner. Jeg tror ikke på, der er nogen statsinstitution, der i forbindelse med en øget samrådspraksis eller øget medbestemmelse – for at tage en mere generel vending – har fået ansat et antal nye medarbejdere. Det fik man her. Hvem fik man det af? Det fik man af radiatorådets flertal.

Det er klart, at Danmarks Radio har udviklet sig til en institution med bunker af aftaler, som gør det bureaukratisk at få tingene til at fungere, og som i mange tilfælde omkring vagter osv. ikke virker hensigtsmæssigt. Jeg har allerede nævnt, at ved de tre foregående overenskomstsituationer er det folketinget, der i virkeligheden har fastsat niveauet. Nu har man i radiatorådet for Danmarks Radios vedkommende chancen for at frigøre sig for alle disse aftaler, for nu er man ude i den frie forhandlingssituation, som alle andre er det. Tiden er inde nu, hvor man har chance for at gøre op med disse ting.

Kulturministeren siger, at vi skal se meget på kvaliteten – jeg er kommet med nogle kommentarer til kvalitetsspørgsmålet – og

[Palle Simonsen]

nævner, at der jo er mange nye tiltag i Danmarks Radio i form af nyhedsudsendelser for gæstearbejdere osv. Ja, det er der da, men det, der altid har undret mig, når man har set på disse ting, er, at det kun er 2-3-4 mill. kr., hvert enkelt projekt koster – i forhold til et budget for 1982 på over 1,1 mia kr. Alle de ting, der tales om her, er for så vidt pebernødder. Det, der er det foruroligende, er den generelle stærke ekspansion i selve det økonomiske mønster.

Så kommer vi til spørgsmålet om rationalisering. Jeg tror, det er tredje gang i forbindelse med drøftelsen af en handlingsplan for 1982, at der nu er stillet krav om en rationaliseringsundersøgelse. Der er i Danmarks Radio – det skal også siges i sandhedens interesse – gennemført en række mindre og lokalt betonede rationaliseringer op igennem 1970'erne, men den tilbundsgående rationaliseringsundersøgelse, spørgsmålet om, hvordan man udnytter ressourcerne i Danmarks Radio bedre, er stadig væk ikke blevet stablet på benene.

Nu er der måske en forhåbning om, at licensudviklingen også for socialdemokratiet bliver af en sådan karakter, at man er nødsaget til at gøre noget for at få gennemført denne rationaliseringsundersøgelse.

Vi ved alle, at der er et amerikansk firma, der nu gennem lang tid har undersøgt muligheden af at få tildelt en rationaliseringsopgave, og som gerne vil påtage sig den. Efter de oplysninger, jeg har, er man på nuværende tidspunkt endnu ikke klar til at svare. Jeg skal ikke kunne sige, hvorvidt det er en tilbageholdenhed over for, om der overhovedet er mulighed for at gribe ind i det udviklede system, der er årsag til den lange tid, der er gået, før man har sagt ja. Det bliver måske aldrig opklaret.

Men én ting, som i hvert fald må stå klart, er, at når der skal fastlægges et budget for Danmarks Radio for 1982, så må der være koblet en meget klar bestemmelse på om, at nu går en rationaliseringsundersøgelse i gang med henblik på at øge produktiviteten. Naturligvis også med henblik på at øge egenproduktionen, men det første og det væsentlige er naturligvis i den aktuelle situation at få øget produktiviteten.

Jeg vil godt sige om diskussionen om egenproduktion, som ministeren og andre har været inde på, at ud fra en kulturpolitisk

betragtning finder jeg det naturligvis også væsentligt, at der bliver flere og flere danskproducerede udsendelser. Men nu skal vi også passe på, at vi ikke havner i en situation, hvor vi begynder at postulere, at de udsendelser, vi køber udefra, ikke er gode udsendelser. Mange diskussioner peger i retning af, at det er den opfattelse, man har på bjerget, det er den opfattelse, kulturpolitiske feinschmeckere har.

Vi havde forleden dag en debat i radiatorådet om Dallas, og vi har haft en debat om Dallas kontra Berlin Alexanderplatz. Man siger: Dallas kan man ikke vise i TV, for det har ikke høj kvalitet. Der er dog 2,8 millioner seere, som ønsker at se Dallas. Derfor må der naturligvis både være Berlin Alexanderplatz for feinschmeckere og Dallas for dem, som gerne vil slappe af.

Jeg nævner bare dette i denne sammenhæng for at understrege, at nok skal egenproduktionen øges, det er et mål i sig selv, men det er et mål, som godt kan gennemføres over en længere periode. Det vigtige må til syvende og sidst være, at vi sørger for tilstrækkelig gode udsendelser til seere og lyttere, og her kan man ind imellem spørge sig selv, om man egentlig varetager forbrugernes, altså seernes og lytternes, interesser i tilstrækkeligt omfang. Nu er det jo ikke en programpolitisk diskussion, og derfor skal jeg ikke komme nærmere ind på det, men kun sige, at det føler jeg faktisk ikke vi gør, hverken programpolitisk eller økonomisk.

Jeg vil stadig væk gerne understrege, at det er radiatorådet, der efter loven er den politisk ansvarlige myndighed, og jeg tror, radiatorådet skal gøre sig meget klart, at der er et stærkt behov for at skabe større ro om Danmarks Radio i de kommende år. Men det kræver naturligvis også, at det flertal i radiatorådet, som har gennemført mange af de ting, som nu bliver kritiseret, besinder sig og er parat til at gå ind i den kursændring, som jeg startede med at efterlyse, i Danmarks Radio, og som forudsætter en tilbundsgående rationaliseringsundersøgelse.

Når hr. Poulsgaard taler om, at man sidder og sænker slagskibe ude i Danmarks Radio, vil jeg nok sige, at det tror jeg ikke man gør – ikke mere end andre steder. Jeg vil også gerne ved denne lejlighed understrege, at der er mange meget dygtige medarbejdere i Danmarks Radio. Men der har udviklet sig

[Palle Simonsen]

nogle aftaler og nogle kutyper gennem de senere år, der skal gøres op med.

Jeg tror, radiatorådet skal gøre sig klart, at i denne institution har driftsledelsen behov for at få den politiske støtte til stadig væk at kunne lede og fordele arbejdet. Visse medarbejdergrupper i Danmarks Radio har en stærk tendens til at kræve mere og mere selvstyrende grupper, at fratage de ansvarlige i driftsledelsen, ned til programcheferne osv., kompetencer.

Jeg mener, at dér, hvor politikerne har det største ansvar, er at holde fast i, at programchefen naturligvis er ansvarlig og er chef for den afdeling, han sidder på, og at Danmarks Radios driftsledelse er den øverste ansvarlige over for radiatorådet for det, der finder sted i huset. Her føler jeg, at den øverste ledelse i Danmarks Radio har behov for en meget væsentlig politisk opbakning.

Må jeg til sidst beskæftige mig lidt med spørgsmålet om reklamefinansiering. Jeg er ked af at måtte fastslå, at vi har en træt kulturminister. Jeg synes, det er fantastisk, at kulturministeren her på folketingets talerstol i ramme alvor står op og siger: »Jeg er snart træt af at høre debatter om reklame i TV.« Ja men vil kulturministeren da kæmpe imod udviklingen i samfundet og i verden, der omgiver os? Ved ministeren da ikke, at vi får reklame i TV på den ene eller den anden måde, uanset om vi ønsker det eller ej? Jeg er helt overbevist om – og jeg vil i hvert fald stærkt bidrage til det – at der bliver mange yderligere debatter i dette folketing om reklamefinansieret TV, indtil dette bliver gennemført. Derom skal der i hvert fald ikke herske nogen tvivl.

Det, som også er afgørende, når vi diskuterer økonomi i forbindelse med et medium som Danmarks Radio, er naturligvis, hvordan vi kan udnytte ressourcerne på den bedst mulige måde. Der er for den konservative folketingsgruppe ingen tvivl om, at det, det drejer sig om, er at få brudt monopolet og at få en konkurrerende TV-sender finansieret med reklameindtægter. Det har vist sig i Finland – for at nævne et land, som i størrelse ikke er så forskelligt fra vort – at det kunne fungere på en ganske udmærket måde.

Når ministeren siger: »Nå ja, om vi får indtægterne på den ene eller den anden måde, det kan være lige meget, vi skal alle sammen betale«, så kunne man næsten fristes til

at sige, at så er ministeren socialist til fingerspidserne, for det giver ligesom indtryk af, at bare vi samler det hele i én stor pulje og fordele det, så har vi en hensigtsmæssig løsning. Jeg troede dog, ministeren også havde en føling med, at den frie markedsmechanisme i det danske samfund også spiller en rolle, og at noget af det, vi kan takke for det danske samfunds velstandsniveau på nuværende tidspunkt, er det privatkapitalistiske system.

Det er med baggrund i dette, vi kan skaffe nogle indtægter til en konkurrerende TV-sender gennem reklamer, på samme måde som man har gjort det i Finland, og uden at det – som hr. Camre var inde på – har nogen som helst negativ indflydelse på kvaliteten. Den har man under alle omstændigheder tilstrækkeligt styr på.

Jeg vil sige med hensyn til reklamefinansiering, at det er nødvendigt for, at vi kan få den konkurrerende TV-sender, og den konkurrerende TV-sender er forudsætningen for, at vi kan få konkurrence på kvalitet i programmerne. Først da får vi noget måleligt, når vi diskuterer kvalitet, men det er i virkeligheden også forudsætningen for, at vi kan få konkurrence på økonomien, for så får vi også noget måleligt, hvad angår det økonomiske.

Jeg vil godt slutte af med at sige, at jeg tror også, det er gavnligt, at vi har fået denne debat i folketinget, selv om kompetencen ligger hos radiatorådet. Jeg synes, man især skal appellere til socialdemokratiet. Jeg har ind imellem været meget overrasket over forskellen i holdning mellem socialdemokrater i radiatorådet og dem, man træffer her i huset. Hr. Camre er jo en af dem, der ofte har bidraget til at rette skarp kritik mod Danmarks Radio, som ikke er smittet af i radiatorådet. Det synes jeg det drejer sig om at få ændret på. Jeg mener, vi i fællesskab i radiatorådet har et meget stort ansvar for at sikre kvalitet og sund økonomisk udvikling i Danmarks Radio.

Voigt (FP):

»Tænk, hvis TV-licensen stiger til 1.000 kr. om året. Hvor længe skal vi finde os i ikke at få noget for disse stigninger?

[Voigt]

Da pejlevognen gjorde sit indtog, fik vi at vide, at licensen ville blive billigere. Goddag, mand – økseskaft!«

Det var et citat fra et læserbrev i B.T. i mandags, den 16. marts, og det er præcis det, det handler om. Som flere af ordførerne har været inde på, kan folk ganske enkelt ikke forstå, at licensen skal blive ved med at stige, samtidig med at produktionen falder, mens der bliver antaget flere mennesker.

Vi skal nu have en forhøjelse. Der bliver talt om 14 pct., og der bliver talt om 10 pct. som et kompromis. Det skal være for at dække et underskud på langt over 100 mill. kr. Jeg tror virkelig, at folk simpelt hen ikke kan forstå den situation, Danmarks Radio er kommet i.

Det er jo rigtigt, som hr. Bertel Haarder var inde på, at tallene fra den europæiske radiounion er et meget benyttet materiale for ledelsen i Danmarks Radio, hvis ellers det passer ind i ledelsens kram, men den kritik, der kom til udtryk sidst i 1980 fra den samme organisation, var simpelt hen en rapport, der var befængt med en enorm masse fejl. Det synes jeg hr. Bertel Haarder beskrev på en udmærket måde.

Når ministeren taler om, at det er forkert, at vi taler om mandtimer og egenproduktion sammenlignet med andre lande – ministeren bevægede sig ind i en længere redegørelse om det schweiziske fjernsyn – kan ministeren ikke se bort fra, at vi herhjemme får tilbudt fra dansk TV 2.500 timer om året, hvor vi fra Vesttyskland får 9.000 og fra Sverige får 4.700 timer. Det er ikke bare i tilbudte timer, der er stor forskel. Vi kan også tage egenproduktionen som eksempel og sammenligne den med disse lande. Som flere ordførere har været inde på, ligger vores egenproduktion for øjeblikket på 44–45 pct. Der er en egenproduktion i vesttysk TV på 70 pct., og den er på godt 50 pct. i Sverige. Det skal selvfølgelig retfærdigvis siges, at man dér har flere kanaler, men det giver et billede af, hvad der egentlig bliver produceret, og hvor mange timer man får tilbudt.

Det, radiatorådet nu skal hoppe på i forbindelse med licensforhøjelserne, der er foreslået, er, at man skal have kvalitetsforbedringer for sølle 15 mill. kr. ud af en udgiftsstigning på 165 mill. kr. Det synes jeg ærlig talt er en meget ringe madding.

Nu er det jo således, at socialdemokraterne og socialisterne og lytterorganisationernes repræsentanter sammen med statens tekniske tilforordnede – i dette tilfælde fhv. generaldirektør Poul Hansen – ikke er særlig kræsne. De æder faktisk alt, så den sølle madding, der her er smidt ud som en luns, skal de også nok bide på denne gang, så vi får denne licensforhøjelse.

De 150 mill. kr., der bliver tilbage, vil suse lige ned i Danmarks Radios kasse til brug for administration, møder og lønninger m.m., uden at seerne og lytterne får noget som helst for den største licensforhøjelse nogen sinde. Vi – altså mindretallet i radiatorådet – må nu håbe på, at finansudvalget herinde siger: nu slår vi bremseklodderne i, det her går ikke længere. Vi er i en situation, hvor Danmarks befolkning står økonomisk med ryggen mod muren, og så kan den forkælede institution, som hr. Palle Simonsen så ganske rigtigt kaldte Danmarks Radio, ikke tillade sig at komme her med et andragende om at få dækket en udgiftsstigning på 165 mill. kr.

Det er jo driftsledelsens egen skyld, og det er radiatorådets egen skyld. Hr. Bertel Haarders kollega hr. Ellemann-Jensen sad i sin tid som repræsentant for medarbejderne i radiatorådet, og i 1975 sagde hr. Ellemann-Jensen i radiatorådet i sin egenskab af radiatorådsmedlem, at han havde lavet en beregning, der viste, at Danmarks Radios økonomi ville udvikle sig således, at Danmarks Radio i 1980 passerede et budget på 1 mia kr. Da han sagde dette, var budgettet på 671 mill. kr. Hr. Ellemann-Jensen var forudseende. Man grinte, og selv hr. Ellemann-Jensens partifælle hr. Kleener, der dengang var radiatorådsformand, rystede fortvivlet på hovedet over, at hr. Ellemann-Jensen kunne slynge sådan noget ud. Hvad skete der? Præcis i 1980 passerede Danmarks Radios budget 1 mia kr., og nu er vi oppe på 1,2 mia kr. Denne udvikling accelererer videre.

Fremskridtspartiets repræsentanter har også igennem årene påpeget denne udvikling, og vi har i årevis stillet forslag om besparelser. Svaret fra de andre var et rungende nej – og så tøffede man ned i den billige kantine, hvor man får et drønende tilskud fra licensbetalerne. Kantinen er nu oppe på et underskud på næsten 7 mill. kr.

Flere har nævnt Jyllands-Postens artikler, og jeg skal da sige også, at Morgenavisen

[Voigt]

Jyllands-Posten igennem den prisbelønnede journalist Eigil Evert ved artikler både i slutningen af december og i begyndelsen af januar har fremdraget en lang række eksempler på misbrug af licensbetalernes penge. Det er min opfattelse, at journalist Evert ved disse lejligheder på udmærket vis har fremdraget mange af de ting, som fremskridtspartiet har stillet besparelsesforslag om. Men det hjælper desværre ikke et hak, så længe vælgerne giver socialdemokratiet og socialisterne flertal, således at de har flertal i radorådet sammen med lytterrepræsentanterne og medarbejdernes repræsentanter.

Det betød bl.a., at vores forslag om, at der blev nedsat en støvsugerbande til virkelig at gennemgå hele budgettet derude, blev affærdiget – i første omgang af alle; senere har det konservative folkepartis og venstres repræsentanter været positive over for det. Hr. Erhard Jakobsen var det i begyndelsen, da vi fremsatte forslagene, men det er vores indtryk, at hr. Erhard Jakobsen ikke længere er så interesseret i, at økonomien bliver kulegravet derude.

Fremskridtspartiet mener ikke, at vi kan fortsætte med licensen som betalingsmåde. Det er vores opfattelse, at vi må se at få monopolet finansieret over skattebilletten. Det kan ikke være noget nyt, for det fremsatte vi forslag om allerede i 1975. Vi mener, det må være rimeligt, at det er folketinget, der bestemmer, hvordan der skal spares derude.

Siden vi fremsatte det forslag i 1975, hvor det var til første behandling den 23. oktober; har vi fået et klart bevis på, at ledelsen derude sammen med radorådet slet ikke har evnet at styre den økonomiske udvikling. Jeg tror ikke, man med nogen ret kan påstå, at det vil være uretfærdigt at betale det over skattebilletten, for forholdet er i dag, at så godt som alle mennesker er i besiddelse af TV og radio. Det er også helt klart, at der vil ligge en helt god administrativ besparelse i det. Endelig slipper vi også for pejlevognene og deres udstyr – der ikke duer – som de sniger sig rundt med om aftenen hos folk. Og vi undgår selvfølgelig også socialdemokraten Flemming Madsens alvorsfulde opfordringer i TV.

Jeg vil tillade mig at sige sammenfattende om Danmarks Radios økonomi 5 ting.

For det første må jeg afvise, når kulturministeren siger, at vi ikke har verdens højeste licens. Vi har verdens højeste licens.

For det andet er Danmarks Radios produktion mindre pr. ansat end i noget andet land.

For det tredje er arbejdstidsreglerne i Danmarks Radio notorisk en klods om benet på medarbejderne, og de er samtidig en meget effektiv hindring for en øget produktion.

For det fjerde er mødeaktiviteten enormt stor, og den vokser stadig på grund af nye demokratiseringsregler, der betyder indførelse af kollegier, samråd og delegering, der minder om universiteternes styreform med hensyn til spild af tid. Jeg tror, det var hr. Bertel Haarder, der var inde på, at den styringsmekanisme, som medarbejderne reelt har fået i deres hænder i dag, skal vi ikke bebrejde medarbejderne. Deres forhandlere har været enormt dygtige. Det, der er galt derude, er, at ledelsen har været uhyggeligt svag og har bøjet sig i disse forhandlinger, for det er faktisk, som der har været skrevet om, og som det også er blevet nævnt her i dag, sådan, at medarbejderne derude har en enormt stor indflydelse på, hvordan selve styringen skal foregå.

For det femte har Danmarks Radio mere end nogen anden offentlig institution – måske skal vi sige postterminalen undtaget – forbygget sig med det resultat, at man nu er i besiddelse af alt for store huse til en høj forrentning og med alt for dyre arbejdsgange – at betale uden den ægte konkurrence, der kunne give seerne og lytterne mere for pengene.

Vi mener – det var hr. Palle Simonsen også inde på – at vi kunne få noget mere for pengene ved, at der blev indført reklamer i TV. Vi er også meget bekymrede over, at man f.eks. har tappet radiospredningsfondens kasse for en mængde midler. Der er sket det, at fra 1977 til 1979 er indestændet faldet fra 284 mill. kr. til 178 mill. kr., og sluttallet ser ud til for 1981 at have helt ned på 137 mill. kr.

Ministeren gav udtryk for, at hun ønskede kvalitet og lodighed. Den eneste vej til kvalitet og lodighed i Danmarks Radios udsendelser er simpelt hen, at vi indfører reklamer, således at der kan blive et frit og uafhængigt TV 2 som en konkurrence til det nuværende.

[Voigt]

Vi håber fra fremskridtspartiets side, at denne forespørgsel kan munde ud i noget fornuftigt. Vi erkender, at det ikke er det helt store, man kan forvente. Vi erkender, at der er et flertal herinde, der ønsker den nuværende styreform, og vi må derfor afvente et folketingsvalg og se, om det kan ændre på sammensætningen af folketinget. Danmarks vælgerbefolkning må gøre sig klart, at hvis de ønsker at ændre Danmarks Radios nuværende struktur, må de give deres stemme til et ikke-socialistisk parti. Jeg mener, man med rette kan sige, at ønsker man en ændring af den nuværende styreform, kan man stemme på fremskridtspartiet, eller man kan stemme på det konservative folkeparti – og til en vis grad nogle af venstres medlemmer.

Men vi vil allerede nu godt give vores bidrag til, at denne debat kan munde ud i noget konstruktivt. Jeg skal derfor på fremskridtspartiets vegne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget opfordrer regeringen til at arbejde for, at licensopkrævningen bliver afløst af en finansiering over skatten.

Tinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Jeg skal lade dette forslag indgå i forhandlingen.

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Jeg synes, vi skal passe på, at vi ikke i en debat som denne kommer til at fremtræde som en filial af radiatorådet. Vi kan naturligvis herinde diskutere hvad som helst, men jeg synes, det næsten har været, som om nogle af medlemmerne af tinget har villet lave overenskomstforhandlinger med medarbejderne i Danmarks Radio her fra talerstolen. Det mener jeg vi i hvert fald må afholde os fra. Derfor var jeg meget glad for, at hr. Palle Simonsen pointerede, at disse sager hører under radiatorådets regie.

Interessen for Danmarks Radio er stor i dette hus, næsten hvert parti har sit eget lovforslag, og debatterne herom er ofte voldsomme og langvarige. Regeringen er så optaget af emnet, at den endda har nedsat en me-

diekommission bl.a. for at diskutere Danmarks Radio.

Det er heller ikke så mærkeligt, at interessen er stor, for fjernsynet har en enorm indflydelse på debatten og er en stor meningsdanner. Derfor er det også af afgørende betydning, at styrelsen af Danmarks Radio er så demokratisk som overhovedet muligt. Det er vigtigt, at der er engagerede medarbejdere, som er i stand til at fremstille tingene på en sådan måde, at de kan danne grundlag for en debat.

Nu skal jeg med det samme sige, at når vi kommer ind på en debat om alsidigheden, er jeg ganske uenig med visse partier herinde. Vi mener selvfølgelig ikke, at alsidigheden skal dække den enkelte udsendelse, men må dække fladen. Det har vi diskuteret så mange gange.

Økonomien, som det her primært drejer sig om, hører altså ligesom programkritikken under radiatorådet. Det er nu det, fremskridtspartiet ønsker at ændre, har jeg forstået. Hr. Poulsgaards begrundelse for, at økonomien skal være i folketingets regie, er, at radiatorådet har vist sig ikke at være i stand til at styre foretagendet med passende hård hånd. Det har hr. Poulsgaard naturligvis lov til at mene, og jeg kan i nogen grad give ham ret. Men jeg mener dog, at det må blive hr. Poulsgaards sag eller min sag eller vores partiers sag at gøre noget ved det, idet vi kan sætte dem ind i radiatorådet, vi har lyst til. Hvis fremskridtspartiet vil udskifte deres radiatorådsmedlemmer, så for mig gerne, men i SF har vi fuld tillid til, at vores radiatorådsmedlem varetager sin opgave på fuldt ansvarlig vis.

Jeg ved ikke, hvordan fremskridtspartiet konkret havde tænkt sig, at folketinget skulle styre økonomien i Danmarks Radio, men jeg må sige, at jeg betakker mig for, at vi i kulturudvalget skulle sidde og gennemgå budgetter og tage stilling til det rimelige i de budgetter. Jeg tror, det vil være svært for de fleste af os at bedømme, hvad det koster at lave radio, og hvad det burde koste, når vi også skal varetage alle de andre opgaver, vi i øvrigt har. Jeg mener, det ville være svært for os at administrere så stort et foretagende på den måde.

Det kunne i øvrigt være morsomt, hvis folketinget skulle til at bedømme budgetter for alle de foretagender, som vi mener burde

[Marianne Bentsen-Pedersen]

administreres anderledes. Jeg synes også, det er morsomt, at fremskridtspartiet i denne sag åbenbart går ind for nationalisering af visse foretagender.

Vi har en anden måde, hvorpå vi godt vil bidrage til at få en anden styring på radioen. Det ligger i vores radiolovsforslag, hvor vi har foreslået, at man opdeler radiatorådet sådan, at man har én afdeling til at tage sig af den økonomiske side af sagen og én afdeling til at tage sig af den programmæssige side af sagen. På den måde ville man få større overskud til at have indblik i de budgetmæssige spørgsmål.

Med hensyn til licensforhøjelsen vil jeg godt nævne, at vi i SF ikke på forhånd vil afvise en licensforhøjelse. Det er ikke dyrere at have radio og fjernsyn, end det er at holde en avis, og vi synes ikke, at prisen for at have fjernsyn er urimelig høj.

Vi er af den opfattelse, at fjernsynet bør bringe flere danskproducerede udsendelser. Det er ikke, fordi vi mener, at alle udenlandske udsendelser er dårlige. Der er både gode og dårlige udsendelser fra udlandet. Mange af dem er dårlige, men der er altså også gode udsendelser fra udlandet. Men en af grundene til, at vi skal have nogle flere danskproducerede udsendelser, er hensynet til den danske kultur og hensynet til det danske sprog. Jeg mener også, at en udsendelse vil være mere debatskabende og mere vedkommende, jo nærmere den kommer på de mennesker, der ser den. Derfor er det vigtigt, at vi selv producerer udsendelser.

Vi er klar over – og det tror jeg alle er – at det er et stort hus derude, og at der er et stort bureaukrati. Vi er selvfølgelig heller ikke interesseret i, at en licensforhøjelse skal forsvinde i et sådant bureaukrati, og hvis det er det, vi ligesom på forhånd kan se, vil jeg da godt sige, at så er vi ikke særlig interesseret i at støtte en licensforhøjelse, men hvis vi kan få det lagt over til at blive en støtte til de danskproducerede udsendelser, vil vi i hvert fald gerne være med til at snakke om det.

Med hensyn til det bureaukrati er jeg ikke – naturligvis, vil jeg sige – enig med hr. Palle Simonsen, når han siger, at det er, fordi man har lagt ansvaret ud. Jeg tror, det store bureaukrati netop kommer af, at man går og kontrollerer hinanden. Det tror jeg hellere man skulle kigge på end se på, at man sådan

har lagt ansvaret ud. Det tror jeg netop ikke man har, så dér kan vi meget nemt blive uenige.

Vi mener, at radiatorådet nu skal have lov til at gøre sig sine overvejelser over, hvordan budgettet ser ud, om det kan give anledning til bemærkninger, og om der skal ske en licensforhøjelse på baggrund af det. Når radiatorådet kommer med en indstilling, må vi selvfølgelig diskutere den, men jeg synes, det er et lidt uheldigt tidspunkt, debatten er kommet på.

Vedrørende finansieringen vil jeg godt til sidst sige, at vi ikke går ind for, at man skal have reklamer i fjernsyn og radio. Jeg synes stadig væk, det er noget af en dobbeltmoral, når de partier, der står i alle andre sammenhænge og siger, at nu må vi have forbruget sat ned, nu må vi spænde livremmen ind, kommer her og siger, at nu skal vi have nogle flere reklamer ud til folk. For hvad skal reklamerne? De skal selvfølgelig øge forbruget. Jeg synes, det er en meget mærkelig dobbeltmoral, man har på det punkt.

Indbetaling over skatten er vi også imod, og derfor vil vi stemme imod det dagsordensforslag, der er fremsat. Vi mener ikke, at Danmarks Radio i højere grad, end det allerede er tilfældet, skal være et statsforetagende. Jeg synes, det er meget morsomt, at fremskridtspartiet nu vil nationalisere Danmarks Radio, og at man vil anvende gratisprincipet, som de plejer at kalde det, ved finansiering af radio og fjernsyn.

Janne Normann (RV):

Hr. Poulsgaards spørgsmål om, hvorledes man kan gøre Danmarks Radios økonomi mere sund, virker stærkt demagogisk. Jeg har ligesom kulturministeren svært ved at se andet, end at der i spørgsmålet må ligge en anklage for en syg økonomi i Danmarks Radio, og sådan en anklage synes jeg ikke er rimeligt begrundet.

I de produktivtetsundersøgelser, vi kender til, kan man ganske vist læse, at Danmarks Radio befinder sig nær bunden sammenlignet med en række andre lande, men det er jo rigtigt, som kulturministeren også strejfede, at kvantitet og kvalitet ikke umiddelbart er sammenlignelige størrelser.

Overalt lyder der et krav om flere danskproducerede udsendelser. Udlandsstoffet vil

[Janne Normann]

vi også have set med danske øjne. Det er derfor, vi har korrespondenter til Danmarks Radio i en lang række lande. Når man betænker, at en populær gammel dansk film er ca. 10 gange så kostbar at sende som en udenlandsk indkøbt, falder sammenligningsgrundlaget jo bort.

Endelig er det naturligt, at licensen i et land, der har et befolkningsunderlag på 5 millioner, må være forholdsvis høj, hvis produktionsomkostningerne pr. udsendelse er nogenlunde de samme. Vi vil jo have dansksprogede og danskproducerede udsendelser. Det er altså noget lettere at få licenspenge til at række til mange hjemmeproducerede udsendelser, når man som f.eks. i Tyskland har over 20 millioner licensbetalere mod de knap 2 millioner, vi har herhjemme. Så er det nemt at se, hvorfor licensen kan være betydelig lavere andre steder.

Jeg vil gerne over for hr. Voigt, som var så bekymret ved udsigten til, at licensen måske kom op på 1.000 kr. om året, pege på, at vi altså betaler mellem 2 kr. 50 øre og 3 kr. om dagen for alle vores radio- og TV-programmer. Set i forhold til, hvad vi faktisk får for de penge, hvilket antal timer vi får af radio-udsendelser og TV-udsendelser og den enorme mængde af oplysning, vi kan skaffe os ved at lytte og kigge, synes jeg faktisk ikke, at prisen er særlig høj.

Nu har de jo reklame-TV i Tyskland, men der er vel ikke nogen, der indbilder sig, at det vil være en besparelse for danske licensbetalere, at vi får et reklame-TV. Udsendelserne skal jo betales, og om det sker igennem vareindkøb eller licens, spiller altså ikke den store rolle. Endelig er der ikke, selv med de mest optimistiske beregninger, nogen udsigt til, at reklamer fuldt ud vil kunne finansiere et TV 2 med bare nogenlunde samme sendetid som det TV, vi allerede har.

Jeg kan ikke lade være med at undre mig over, at hr. Palle Simonsen skoser kulturministeren lidt for at ville kæmpe imod udviklingen. En uønsket udvikling må man da altid kæmpe imod. Jeg synes, det var lidt mærkværdigt at høre denne opgivende holdning fra hr. Palle Simonsens side. Udviklingen er ikke bare noget, man skal bøje sig for, man skal være med til at forme den.

Hvis man oven i købet tager den voldsomme krise, danske dagblade befinder sig i – en krise, som jo har forvoldt en bladdød, der

vel ikke engang er slut endnu – i betragtning, må man sige, at reklamer i TV er en yderligere belastning, som vi ikke kan påføre dagbladene, hvis vi vil bevare dem. En stærk og fri dagspresse er jo et af demokratiets vigtigste fundamenter.

Der er altså ikke noget patentsvar på, hvorledes man gør Danmarks Radios økonomi mere sund – en tilstand, som jo altid er ønskværdig – men det skal forhåbentlig ikke afholde radiatorrådet, som spørgsmålet rettelig hører under, fra hele tiden at være på vagt over for urimelige budgetforhøjelser.

Jeg vil gerne pege på et problem, som er meget større – hr. Bertel Haarder strejffede det, da han citerede fra Betty Skars artikel – nemlig fagforeningsindflydelsen på journalisternes arbejdsvilkår. Der er noget, journalistgruppen fuldstændig har misforstået, hvis man tror, at det, det drejer sig om, hvis man vil lave gode udsendelser, er bestemte arbejdstidsregler og et vældigt bureaukrati. Betty Skar pegede rigtigt på, at man svigter arbejdsglæden på den måde. Det vigtigste for at lave gode programmer er arbejdsglæden. Det kan ikke nytte noget, at en journalist skal lave et program og så gå kl. 17, hvorefter der er en anden, der skal overtage færdiggørelsen af det program. Journalisten må simpelt hen hele tiden have denne fornemmelse og dette ansvar, der ligger i: det er mit program, og kun jeg kan lave det ordentligt. Den arbejdsglæde må man ikke tage fra folk, men jeg tror, det i meget høj grad sker igennem de stramme arbejdstidsregler og igennem bureaukratiseringen.

Man kan sige, at det er medarbejdernes egen skyld, for alle de medarbejdere, som hellere vil lave programmer end gå til faglige møder, går ikke til de faglige møder. De gør ikke deres indflydelse gældende, og det er deres fejl, men man kan egentlig ikke bebrejde dem, at de hellere vil lave programmer, for det er nu engang det, de er ansat til. Det er et problem, som ikke er nemt at håndtere fra politisk hold, men deri ligger faktisk et af de væsentligste problemer, når vi skal arbejde os henimod det, vi bør stræbe imod, nemlig udsendelser med den højest mulige kvalitet.

Forespørgsler af denne art gavner ikke. Jeg ved godt, det i nogle kredse er vældig populært at antyde, at hvis det går, som jeg foreslår med hensyn til Danmarks Radio, så

[Janne Normann]

skal I se, hvilken velsignelse af gode og populære programmer der opstår for næsten ingen penge. Men vi kan altså ikke opfatte forespørgslen som stort andet end et parade-nummer.

Vi er også i det radikale venstre imod licensbetaling over skatten. Vi mener, det er vigtigt at holde journalistik og folketing adskilt. Vi kan derfor fra radikal side meddele, at vi må sige nej til den foreslåede dagsorden.

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg vil gerne begynde med dagsordenen og sige, at for det første ville jeg ikke finde på at stemme for den, og for det andet er det formentlig også overflødigt, for det kan ikke være kulturminister ukendt, at det er afdøde kulturminister Niels Matthiasens hertesag, man her fører frem. Det var hans og socialdemokratiets højeste ønske, at licensbetalingen skulle gå ind i skatten, så der må jo på forhånd være sikret et flertal for denne dagsorden, må man da gå ud fra. At det så ikke har ændret spor ved min indstilling, er en anden sag.

Jeg må selvfølgelig som radiatoradsmedlem gennem en række år tage medansvar for den udvikling, der har fundet sted, så langt som et medlem af radiatoradet er i stand til at følge denne udvikling. Jeg skal ærligt indrømme, at det, der har interesseret mig ved Danmarks Radio, er, hvad der kommer ud af kassen, det, der bliver resultatet af det, der foregår, og som man kan følge. Det har jeg brugt min tid på. Jeg har tilladt mig, når det drejede sig om økonomi, at stole på, at cheferne kendte deres ansvar, og at forretningsudvalget, som fik langt flere oplysninger, end menige medlemmer fik, gav korrekte oplysninger videre til radiatoradet. Jeg indrømmer, at har jeg dér begået en fejl, må jeg selvfølgelig hæfte for den fejl.

Når man har kritiseret Danmarks Radios programmer så stærkt, som jeg har været med til at gøre det, så har man også måttet tage den konsekvens, at man ikke samtidig kan skære de midler ned, som de skal arbejde med, for det hænger ikke sammen. Sådan har situationen været, og det vedgår jeg.

Men jeg erkender, som Danmarks situation i øvrigt er i dag, at når man så stilles over for rytter om 10 pct. eller 14 pct. eller mere i

licensforhøjelse, så siger jeg stop. Jeg kan på forhånd sige, at centrum-demokraterne vil hverken i radiatoradet eller i finansudvalget være med til at forhøje licensen – i hvert fald ikke nævneværdigt, og dermed mener jeg et par procent. Det kan jeg sige på forhånd, og jeg er naturligvis parat til at tage konsekvenserne af det. Dermed mener jeg konsekvensen med hensyn til udsendelser osv.

Der er to ting, jeg vil pege på. For det første vil jeg sige til hr. Voigt, at når jeg ikke har kunnet stemme for en sparebånd i radiatoradet, er det, fordi det har været meningen, den skulle bestå af radiatoradets medlemmer. Ved at kigge ud over dem har jeg ikke følt mig beroliget ved at vide, at det var dem, der skulle gå i gang med ting, der var så fulde af økonomi, bogholderi og teknik. Det har jeg ikke følt mig spor beroliget ved. Derimod har jeg gang på gang talt for, at man gjorde, som min kommune gjorde det i sin tid, og fik et privat rationaliseringsfirma til punkt for punkt at gennemgå det hele. Det har jeg anbefalet, men det er ikke en støvsugerbånd af radiatoradsmedlemmer, det er folk, der som fagfolk ved, hvad de gennemgår.

Som sagt er problemet nu for mig nemt: mit parti siger nej til en licensforhøjelse af nævneværdigt omfang. Men jeg vil gerne lige gøre ministeren opmærksom på, at vi står over for et problem. Der kan godt blive et meget snævert flertal i radiatoradet for denne licensforhøjelse, og dette snævre flertal kan fremkomme derved, at de to medarbejderrepræsentanter stemmer for licensforhøjelsen, altså for deres egne interesser osv. Det er en situation, vi også er i programpolitisk, det skal jeg ikke røre ved nu. Vi er ved at have adskillige afstemninger, hvor det er de to medarbejderrepræsentanter, der er med til at afvise en kritik af programmer, som medarbejderne har lavet. Det betragter jeg som en meget betænkelig situation. Det er den situation, man har undgået i skolevæsenet ved at sige, at lærerne ikke har stemmeret i de nævn, der sidder dér. Men all right, jeg skal bare sige, at der ikke skal være tvivl om centrum-demokraternes holdning. Vi siger nej til licensforhøjelse.

Man siger, at man vil have større produktivitet. Jeg indrømmer ganske ærligt, at her holder jeg med ministeren. Det ved jeg ikke hvad er. Er flere udsendelsestimer større pro-

[Erhard Jakobsen]

duktivitet? Jeg har haft lejlighed til at følge en hel række af de udsendelser intenst i 8 år. Skulle det være udtryk for produktivitet, blot fordi der vælter noget ud af kassen eller frem på skærmen? Er det produktivitet? Jeg ved ikke, hvad produktivitet er i den forbindelse.

Jeg vil i ganske særlig grad vende mig imod dette med egenproduktion. Hvad er dog det for en afgud, man dyrker dér? Hvem i alverden garanterer, at vi får større kvalitet og mere lytter- og seervenlige programmer, fordi vi laver egenproduktion? Jeg mener, det er almindeligt anerkendt, at en stor del af svagheden i vores underholdningsprogrammer herhjemme er, at man har ingen mennesker at arbejde med, man har ikke nogen, der kan skrive noget ordentligt, og man har heller ikke skuespillere – ud over dem, man altid har brugt – der i særlig grad vil kunne gøre det til oplevelser for lyttere og seere. Det afgørende må sandelig være, at det, der går ud, er noget, lyttere og seere har noget ud af. Jeg mener ikke bare underholdning, men i det hele taget. Jeg kan ikke se, hvorfor i alverden det skulle være prisværdigt at bringe en egenproduktion, hvis den notorisk er af ringere kvalitet og langt dyrere end det, man er i stand til at få udefra.

Den største vittighed er, når man henviser til, at det skulle være af hensyn til det danske sprog. Hvornår er man begyndt at anvende det danske sprog i de udsendelser? Det gælder i hvert fald en hel række af de udsendelser. Jeg vil ikke kalde det dansk, det sprog, der er det almindeligste, ikk'?' »Man kan ligesom sige, ikk'?'«, og »man ligesom forholder sig til tingene, ikk'?'«, »og sådan«, »man må se at fungere, ikk'?'«. Den form for dansk trænger vi ikke til at få videre udbredt her i landet i hvert fald, vel? Jeg må altså sige, at det kan jeg slet ikke bøje mig for.

Hele denne larm omkring dette frygtelige, at der kommer konkurrence udefra, betragter jeg som det rene vrøvl. Jeg betragter det som en kæmpfordel, at den danske befolkning får mulighed for at møde disse ting. Jeg kan sige, at det privat har været en af mine store fornøjelser altid at have et stort, dyrt radioapparat og en stor, dyr antenne, så jeg på radioen kunne tage næsten alverdens stationer. Det har været en af mine hobbies virkelig at følge, hvad der siges og gøres rundt omkring i andre lande. Den fornøjelse under jeg meget gerne den danske befolkning.

515 Ft

Nu kommer jeg til noget, der for mig er meget, meget væsentligt. Jeg tror, at det, både hr. Bertel Haarder og hr. Palle Simonsen – og nu også fru Janne Normann – sagde, er noget meget, meget væsentligt. Vi må via de nye overenskomster skabe helt andre arbejdsbetingelser end dem, der er nu. Det er fra mig ikke en opfordring til medarbejderne om at bestille mere, men vi skal væk fra alle disse kutymer og faglige uvaner, der har dannet sig derude. Det er meget, meget svært for radiatorådet at trænge ind i det, men vi har i radiatorådet forlangt, at vi får langt flere oplysninger denne gang, end vi har fået tidligere.

Nu skal det også siges, at radiatorådet ikke har haft meget at drøfte i den forbindelse, for overenskomster er jo her i landet blevet forlænget to gange af folketetinget, så det er vel ikke siden 1975, man har haft lejlighed til i radiatorådet at drøfte disse ting i detaljer. Det får man nu, og det skal vi naturligvis benytte os af. Det er vores ansvar, at vi får det placeret på rette måde. Jeg tror, adskillige talere her, inklusive hr. Bertel Haarder, har haft fat i ting, som vi skal give meget nøje agt på i radiatorådet.

Jeg er parat til at imødesæ en nedskæring af Danmarks Radios udsendelser såvel på TV-siden som på radiosiden. Jeg tror ikke en døjt på, at det har nogen betydning for befolkningen i nogen henseende, at de får så mange udsendelser som muligt, hverken det ene eller det andet sted. Gennem 8 års intens aflytning af Danmarks Radio kan jeg sige, at man sender på en række programmer i dag præcis de samme oplysninger og de samme budskaber, som man sendte i 1972. Det er næsten ordret de samme politisk missionerende ting, man sender ud. Jeg skal nok droppe den programpolitiske debat om det, men i relation til omkostninger er det ganske overflødigt, at man holder de samme foredrag for folk hvert eneste år flere år igennem. En ting som ungdomsoprøret bliver Gud hjælpe mig behandlet den ene gang efter den anden, til trods for at enhver kan se, det er afdødt og færdigt, dets virkning er udtømt for længst. Men man bliver ved, og man bliver ved. Det er spild af tid, det er spild af penge.

Jeg taler ikke om genudsendelser. Det kan være en fornøjelse at høre genudsendelser – især når det ligger fra før 1968. Nej, jeg taler

[Erhard Jakobsen]

om gentagelser, de samme ting. Med hensyn til TV gælder det samme. Jeg tror ikke, at de fleste mulige sendetimer i TV er noget, der på forhånd gør TV til en større oplevelse for folk. Jeg har allerede talt imod egenproduktionen.

Jeg vil i radiorådet være med til konkret at fremføre eksempler på, hvor jeg mener man kan skære 12-15 pct. ned i forskellige afdelingers produktion, uden at nogen i befolkningen overhovedet vil savne det. Og hvorfor skal man så sende det?

Til sidst vil jeg som andre sige noget om reklame. Jeg noterede med glæde ministerens bemærkning om, at ministeren var ved at være træt af den debat. Det tog jeg som et tilsagn om, at hvis det her tager overhånd, så vil ministeren ikke være med mere, men det er måske en overfortolkning. Jeg har ikke den fjerneste betænkelighed over for reklame, hverken i radio eller i TV. Jeg var, så vidt jeg husker, den eneste i socialdemokratiet, der i sin tid stemte imod nedlæggelsen af Radio Mercur.

Jeg må på den anden side sige, at jeg må dele den skepsis, der fra flere sider kommer til orde over for, hvor mange penge der er i det, men uanset det: de penge kan også bruges.

Jeg kan absolut heller ikke godkende, at et konkurrerende TV i sig selv garanterer højere kvalitet. Det har man ikke noget bevis for. Jeg tror, det bliver sjovere, men det er noget andet. Det kan blive mere spændende, og det er da også en kvalitet, selvfølgelig. Men det sikrer ikke mere alsidighed, det må man endelig ikke tro. Det er jo min kæphest.

Men i denne forbindelse kan det selvfølgelig bringe penge ind, og det har jeg intet imod. Jeg vil have lov til at sige: hvorfor i alverden vil man ikke gøre et praktisk forsøg? Det kunne vi måske samle et flertal om. Man overhører nærmest det lille partis forslag om, at man begyndte med en reklameradio. Det koster næsten ingen penge. Lad os etablere 4-5 private radiostationer her i landet med reklamefinansiering osv., og så lad os se, hvordan det går. Giv dem en 5 års koncession. Jeg er næsten sikker på, at det ville bevise, at de, der er så skeptiske og så meget modstandere - af den ene eller den anden grund - af reklameanvendelsen, deres forskellige indvendinger ville falde væk, fordi man ville opdage, at der er noget særdeles

underholdende i det. Jeg har hørt mange englændere påstå, at noget af det mest underholdende i engelsk TV er selve reklameudsendelsen. Det er ikke det, reklameudsendelsens finansierer, men det er selve reklameudsendelsen, for det er jo så grumme vigtigt for disse folk at lave noget, der er smart og giver noget.

Men hvis det er budskaber, man skal have ud, hvis det er noget med at lave om på befolkningen og få den gjort bedre og mere samfundsbevidst og klassebevidst og en vis mand og hans pumpestok, ja, så er det klart, at man ikke rigtig kan bruge reklameudsendelserne.

En ting til: er der nogen steder, man har reklame, så er det i Danmarks Radio. Man reklamerer oven i købet for sig selv. Udsendelserne bliver mere og mere præget af såkaldte spotudsendelser, hvor man reklamerer så for den udsendelse, så for deltagelse i den aktivitet, så for den koncert, så for det og så for det. Man tillader en lang række minoritetsgrupper at reklamere ud over alle anstændige grænser for de aktiviteter, de laver. Men at gå hen og tage penge for det og lade ganske almindelige, hæderlige forretninger og firmaer få lov til at fortælle, at de har nogle produkter, som de gerne vil anbefale, det må man altså ikke. Det anser jeg for en tåbelig holdning over for reklame.

Jeg kan ikke forstå, hvorfor man ikke kan få begyndt på reklame i radioen. Men jeg advarer imod at blande det sammen med spørgsmålet om alsidighed og med en sanering af Danmarks Radios arbejdsforhold og dermed Danmarks Radios økonomi.

Wilhelm (VS):

Vi finder, det er skævt, at man her rejser en debat så langt ud i detaljerne om Danmarks Radios økonomi, om overenskomstforhold og om licensstørrelse osv. Vi mener, at folketinget principielt skal holde fingrene væk fra disse sager. Det burde være et anliggende alene mellem virksomheden og dens brugere. Danmarks Radio er som bekendt 100 pct. og direkte brugerfinansieret, og efter de love, der dækker området, er det ikke folketingets anliggende. Det er galt nok efter vores mening, at licensen skal godkendes i finansudvalget. Hvis man vil sikre sig, at man har en nogenlunde uafhængig Dan-

[Wilhjelm]

marks Radio, skal man i hvert fald ikke gøre økonomien til et mere direkte folketingsanliggende.

Når spørgsmålet er rejst om en sund økonomi for Danmarks Radio, og når denne her diskussion i det hele taget er startet herinde, vil vi selvfølgelig give vores besyv med. Vi finder ikke, at Danmarks Radios økonomi kan kaldes usund. Det er en virksomhed med en meget stor omsætning, den leverer et produkt, og under produktionen af denne leverance holder den sig faktisk inden for de budgettal, der er opstillet. Så på den led er Danmarks Radios økonomi såmænd endda meget sund og sundere end så mange andre.

Også på andre områder er Danmarks Radios økonomi sund. Licensen, som vel svarer til 30-40 biografbilletter om året for en hel familie, kan ikke kaldes afskyvækkende høj – især i forhold til, hvad man tilbyder, og i betragtning af, at det er et lille sprogeområde, disse udsendelser skal produceres for.

Vi finder, det er godt, at det ikke er dækket ved reklamefinansiering, og at det ikke er gjort til et bevillingsanliggende, som fremskridtspartiets dagorden jo stiler mod at gøre det til.

Vi kan nok så meget være imod kopskatte – jeg ved såmænd ikke, hvor skæv den sociale fordeling ved licenserne er, når man tager gradueringen i sort/hvid og farve-TV og ren radiolicens i betragtning – men i hvert fald som det er nu, er det brugerne, der betaler for Danmarks Radio, og dette er i princippet rigtigt, om end man måske kunne udvide nogle ordninger vedrørende nedsatte licenser for særlige indkomstgrupper.

Reklamefinansiering skal jeg ikke gøre til et stort punkt. Jeg er ganske enig i de argumenter, kulturministeren har fremført omkring det, specielt argumenterne om den indflydelse, det ville få på udsendelsernes indhold, hvis man indlod sig på reklamefinansiering. Skulle man snakke reklamefinansiering af oplysningsvirksomhed, synes jeg, det skal dreje en helt anden vej omkring. Det ville vi da ikke afvise. Man kunne da godt tænke sig – som nogle har foreslået inden for særlige områder, men man kunne da også godt tænke sig det generelt – at man f. eks. ved en afgift på reklamen de steder og i de medier, hvor den får lov til at udfolde sig allerede, finansierede de forbrugeroplysende udsendelser. På samme måde som nogle har foreslået,

at tobaksoplysningen og alkoholoplysningen kunne finansieres ved afgifter på reklamerne på disse ting.

Problemerne ligger nogle helt andre steder. Selv om vi herinde ikke har noget med finansieringen af Danmarks Radio at gøre overhovedet, så har politikerne alligevel sørgt for at lægge deres klamme hånd på programsiden i Danmarks Radio med det resultat, at Danmarks Radio ikke inden for den givne økonomiske ramme får ret mange muligheder for at producere programmer, som brugerne er tilfredse med.

Når licensspørgsmålet bliver rejst – jeg skal igen understrege, at det ikke er denne forsamlings sag, men vi skal da ikke skjule, hvad vi mener om det, når det kommer for i radiatorådet – finder vi ikke, at en licensstigning på f.eks. 14 pct. er umiddelbart acceptabel. Vi synes, der bør sammenlignes med, at vi står over for overenskomster med, siger man, gennemsnitligt 7 pct.s stigninger. Det, der fås for disse penge, lyder egentlig meget rimeligt og fornuftigt. Så vidt jeg er orienteret, vil man bruge det til mere regionalradio, forsøg med regional-TV, begyndende i Sønderjylland, herunder et mere formaliseret samarbejde med workshopen i Haderslev. Vi synes, det er gode og rigtige ting, og vi går ind for dem, men vi mener, at prisen med den licensstigning, der er antydnet, er for høj, og vi mener især, at disse ting ville kunne fås på anden vis inden for de nuværende økonomiske rammer. Det skal jeg vende tilbage til.

Jeg vil godt knytte en kommentar til hr. Erhard Jakobsens frygt for, at lige præcis medarbejderrepræsentanterne bliver afgørende for licensen. Vi er imod den forhøjelse, men vi vil på det skarpeste tage afstand fra, at man gør det til noget odidiøst, at det eventuelt bliver medarbejderrepræsentanterne, der kommer til at have det afgørende ord. Det er jo præcis det samme som med medarbejderrepræsentanter alle mulige andre steder, og i betragtning af, at det her drejer sig om en virksomhed, som er direkte brugerfinansieret, må og skal det være et spørgsmål, der afgøres primært af virksomheden selv i forhold til dens brugere, og dér har medarbejderrepræsentanterne selvfølgelig præcis den samme ret og føler de samme forpligtelser som enhver anden, der er inde i den beslutningsproces.

[Wilhelm]

Efter vores mening skal licensen altså ikke stige i takt med de militærbudgetter, som hr. Palle Simonsen gerne ser reguleret efter nogle ganske andre procentsatser end dem, der her er tale om. Licensstigningen bør holde sig inden for det, der er gængs for lønudviklingen.

Vi mener, at egenproduktionen er for lille; det gælder specielt selvfølgelig på TV-siden. Der bør produceres flere dansksprogede programmer, også selv om der forekommer nogen i de programmer, der siger »all right« i hver anden sætning. Det er til at leve med.

At bureaukratiet sluger alt for mange licenskroner, er langt vigtigere for os. En af årsagerne hertil er, at programansvaret ikke ligger hos de programproducerende medarbejdere, men er placeret ad bureaukratisk snirklede veje opad i systemet. Det betyder kontrol, det betyder papir, det betyder forhandlinger, det betyder timelange møder. Man kan bare tænke på de omstændigheder, der har været omkring produktionen af sådan et program som Kanalen – og ikke bare ved en enkelt lejlighed.

Men også selve budgetteringssystemet er dræbende. Det såkaldte handlingsplanssystem, hvor man 1½ år i forvejen skal begynde at planlægge sine produktioner, medfører oceaner af papirer. Og det er ikke engang særlig overskueligt.

Hermed taler jeg ikke for, at der ikke skal være planlægning. Jeg taler heller ikke for, at man ikke skal koncentrere indsatsen, så de tekniske, mandskabsmæssige og økonomiske ressourcer udnyttes så effektivt som muligt, men jeg taler for, at planlægningen nok kunne være noget mere fleksibel.

Højrefløjen har f.eks. ført sig frem med, at TV-Avisen absolut skulle farvelægges inden udflytningen fra Radiohuset, og det koster ekstra penge. Når radiorådets flertal f.eks. kræver mere TV, betyder det, at der må indkøbes flere udenlandske programmer, fordi det samme flertal jo ikke var villigt til at bevilge flere penge til at indfri kravet om mere TV.

Selv om det ikke er folketinget, der skal beslutte noget om disse sager, vil jeg da gerne herfra angive, hvordan der kan spares penge og samtidig ske en drastisk øgning af den danske andel af TV-produktionerne, som vi jo har sagt efter vores mening burde ske.

For det første var der altså dette med at mindske bureaukratiet ved at placere programansvaret dér, hvor det egentlig hører hjemme. For det andet kunne man gerne for os stryge 18–19-sendetiden, som kun er til gene for familier, der har børn. Og man kunne gerne gå videre ad den vej og eventuelt lave en TV-fri ugedag, en onsdag f.eks. Nu vil nogle ganske vist sige, at søndagens programmer allerede er blevet så kedelige, at de i praksis har ført til TV-frie dage, men det koster jo lige meget at sende programmerne, uanset hvor mange eller få der ser dem.

Det grundlæggende problem for Danmarks Radio er, at der er for lang afstand mellem brugernes interesser og programmerne; der er for mange mellemlid.

Der skal naturligvis afstikkes nogle budgetmæssige rammer, som de enkelte programafdelinger skal holde sig inden for, og der skal afstikkes nogle fordelingsstal for sendetid, men der må være indbyggede muligheder for at lave tingene smidigt, hurtigt, mens de er aktuelle, og mens der er brug for dem.

Man kan få meget mere for pengene i Danmarks Radio med den licens, der allerede er, nemlig ved at lade programfolkene producere programmer i stedet for at være papirudfyldere, hvilket en stor del af deres tid nu går med, fordi de skal kontrolleres alle steder. Radiorådet kræver kontrol, driftsledelsen kræver kontrol, afdelingsledelserne kræver kontrol osv. Man kan planlægge og budgetkontrollere sig ihjel, og det er den proces, Danmarks Radio er godt i gang med, ikke af lyst, men fordi politikerne ikke kan lade være med at blande sig, og fordi programchefer ikke har mod til at lade programpolitikken komme til prøve i praksis, dvs. i mødet med brugerne.

Det afgørende økonomiske problem for Danmarks Radio er efter vores mening ikke overenskomsterne, som denne sal i øvrigt ikke skal blande sig i, men strukturen og beslutningsvejene. Og vi ser også nødig, at folketinget skal til at ændre ved strukturen og beslutningsvejene, for så får vi for alvor postskandaler i Danmarks Radio. Af samme grund er vi naturligvis imod den fremskridts-partidagsorden, som er foreslået, og som jo har det sigte at gøre Danmarks Radio til et regulært folketings- og finanslovanliggende.

Hr. Bertel Haarder proklamerede forleden i B.T., at han ville smide masken under den-

[Wilhelm]

ne forespørgselsdebat, og det havde jeg set hen til. Men jeg er blevet skuffet, for så vidt jeg kunne se, var det den samme småfornærmede og inkvisitoriske maske, hr. Bertel Haarder altid har båret til skue.

Derimod finder jeg, at det er lykkedes hr. Bertel Haarder at smide bukserne: hans angreb på de overenskomster, som han selv har medansvar for, hans kæpridning af marginale eksempler, som overhovedet ikke spiller nogen rolle for den samlede økonomi, hans krav om forøgelse af den kontrol, det bureaukrati og den ufleksible planlægning, som i forvejen er overvældende, og som bærer hovedansvaret for, at der ganske rigtigt kommer for få produktioner ud af den megen aktivitet, et hovedansvar, som ikke ligger på de faglige møder, men netop på denne kontrol og dette bureaukrati; hans overdrivelser på flere hundrede procent ved opgørelsen over, hvor megen lønnet arbejdstid programmedarbejderne har til at passe deres tillidsjob osv. Jeg synes, det har været en nyttig afklædning.

Vi har hørt og set meget til hr. Bertel Haarder i medierne på det sidste. Vi er i VS tilhængere af alsidighed og derfor også af, at højrefløjen får sine synspunkter ud – vi synes nu heller ikke, det skorter på det – men man må nok spørge: kan den samlede højrefløj derovre dog ikke finde en repræsentant, som kan føre højrefløjssynspunkter frem på en nogenlunde kvalificeret måde, så vi undgår i alsidighedens navn at skulle have højrefløjssynspunkter fremlagt for den store offentlighed på den demagogiske, den facts- og proportionsforvrængende måde, som hr. Bertel Haarder p.t. demonstrerer, bl.a. når det gælder radioøkonomien, og når det gælder styrelseslovens områder?

Jeg vil dog tilføje, for at det ikke skal opfattes, som om jeg slet ikke kunne forestille mig en højrefløjsperson eller en venstrepræsentant gøre det, at jeg f.eks. finder, at den kampagne, hr. Brixtofte har kørt med hensyn til socialindkomsten, rummer gedigne højrefløjssynspunkter, men dér har vi, så vidt jeg kan se, også fod på kendsgerningerne.

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

Hr. Wilhelm aner ikke noget om Danmarks Radios økonomi, det kan man tydeligt

høre, når han påstår, at de ting, jeg nævnte, overhovedet ikke spillede nogen rolle; det var faktisk hans ord. Spørg de medarbejdere, jeg citerede! Læs personalebladet! Lad være med at komme med udtalelser om ting, som hr. Wilhelm øjensynlig overhovedet ikke har dyrket – og med god grund: manden har jo haft travlt med Nordsøolien og andre ting, og det er da helt i orden. Men lad være med at komme med den slags insinuationer!

Så siger hr. Wilhelm, at jeg har lagt et hovedansvar på medarbejderdemokratiet. Jeg har stået her og sagt i min ordførertale, at det var noget, der blev brugt urimelig megen tid på i går aftes. Jeg nævnte det ikke i går aftes. Det var en medarbejderrepræsentant, som absolut skulle bruge hele tiden på det. Jeg har her udtrykkelig sagt, at der blev brugt for megen tid på det. Det var ikke med i min eksempelsamling. Hvad ligner det så?

Formanden:

Undskyld altså, program 2 på regeringspladserne dér er lige lovlig højrestet.

(Kort bemærkning).

Wilhelm (VS):

Hvis hr. Bertel Haarder havde hørt efter, havde han hørt, at jeg udtrykkelig refererede til hans indlæg i den offentlige debat om disse ting, specielt hans indlæg i B.T., og ikke kun til hans tale her i dag, for i dag var han vel blevet belært om, at han overdrev med flere hundrede procent, når han fortalte, hvor megen arbejdstidslønnet tid medarbejderne f.eks. havde til at varetage tillidsjob.

Så vil jeg gerne stille et spørgsmål til hr. Bertel Haarder, efter at han er blevet belært om, at jeg faktisk refererede til hans indlæg i den offentlige debat. Hvor meget betyder det eksempel, som han driver kæpridning på i B.T., hvor man under visse omstændigheder, hvis varslerne har været særlig korte osv., kan komme op på at skulle betale et medlem af Smedeforbundet 1.700 kr. for en uvarslet søndagsvagt, for den samlede Danmarks Radios økonomi? Det er noget af det, jeg mener med at køre på marginaleksempler og lave proportions- og factsforvrængning.

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

[Bertel Haarder]

Jeg nævnte ikke eksemplet i dag, men jeg skal da gerne oplyse, at det ikke er 1.700 kr., men 1.700 kr. plus 2 fridage plus tillæg for helligdage plus tillæg for forskudt arbejdstid – det sidste er 414 kr. Men jeg har ikke nævnt det i dag, og jeg kan oplyse helt præcist, at det drejer sig om 1.200 tilkaldelser om året, så kan hr. Wilhjelm med sine regnekundskaber jo selv regne efter, hvor meget det er. Det er en lille mursten, som tilsammen med andre skaber nogle forhindringer for arbejdet i Danmarks Radio.

Så siger hr. Wilhjelm, som jo studerer formiddagsbladene vældig omhyggeligt og skriver meget mere i dem, end jeg gør, at jeg jo kan lade være med at optræde i den offentlige debat. Jeg vil gøre opmærksom på, at jeg for lang tid siden har skrevet en artikel i B.T., og jeg har skrevet en artikel i Jyllands-Posten, så vidt jeg husker.

Det er i disse artikler, som jeg selv har skrevet, man kan læse, hvad jeg lægger vægt på, og ikke af, hvad en B.T.-journalist behager at referere mig for, for han haler selvfølgelig altid de ting frem, som han synes der er noget go i, eller som der er noget kød på, og som han mener kan fremtræde som en skarp udtalelse. Sådan fungerer medierne, og det har de lov til, men det har ikke noget at gøre med, at »man fører sig frem i medierne«. Man har vel lov til at svare på spørgsmål, når journalister spørger, og journalister har vel lov til at nøjes med at skrive det, som det behager dem at skrive.

(Kort bemærkning).

Voigt (FP):

Når hr. Wilhjelm beder hr. Bertel Haarder komme med eksempler og præcisere, hvad han mener med sine udtalelser til B.T., vil jeg gerne bidrage til debatten ved at sige følgende.

Det, hr. Bertel Haarder lige har sagt, er naturligvis korrekt, men derudover betyder de nuværende regler i Danmarks Radio også, at f.eks. en egenproduktion som Søndagsmagasinet, som det var mit indtryk at mange mennesker syntes var en god udsendelse, simpelt hen er stoppet på grund af varslingsreglerne. For det første stod man i den situation, at man simpelt hen ikke kunne varsle dem, der skulle køre selve teknikken, og det skyldes, at man har disse enormt lange tids-

frister at varsle på, og for det andet ville en fastholdelse af Søndagsmagasinet gøre denne ellers billige egenproduktion alt for dyr.

Det er det, der ligger bag det, som hr. Bertel Haarder meget rigtigt har givet udtryk for i dagspressen, og som han nu har præciseret over for hr. Wilhjelm.

Steffensen (KrF):

Kristeligt folkeparti er enigt med fremskridtspartiet i, at der trænger til betydelig bedre styr på økonomien i Danmarks Radio, og det er nok heller ingen skade til, at man får debatten trukket frem her i folketinget på en sådan måde, at man får fokuseret mere derpå. Når det er en kendsgerning, at produktiviteten falder og budgetterne stadig er stærkt stigende for en så stor institution som Danmarks Radio med over 3.000 ansatte, må det andre, at man ikke fra politisk hold har fundet anledning til at prøve på at få styr på disse ting. Vi har jo mange gange fra forskellige partier prøvet at fremsætte et radiolovsforslag, der hver på sin måde prøver på at tackle tingene, men endnu er der ikke kommet noget konstruktivt ud af det.

Her fra talerstolen er der ført mange eksempler frem på, at der er noget galt, og der kunne sagtens fremføres adskilligt flere, men det vil jeg ikke gøre, fordi jeg synes, man principielt må holde fast ved det, som hr. Palle Simonsen gjorde opmærksom på, nemlig at radiatorådet, sådan som den gældende lov er, er det sted, hvor man må tage sig af disse ting, fordi det er radiatorådet, der med store eller mindre store flertal har godkendt vilkårene for Danmarks Radio og dens medarbejdere. Det er derfor radiatorådet, der i princippet også har ansvaret for den bureaukratisering, der er tale om, og som er en kendsgerning. Jeg mener også, at denne bureaukratisering er en stærk hæmsko for den produktion, som burde komme ud af de mange midler, samfundet trods alt stiller til rådighed.

Men når det kommer til stykket, er det jo kulturministeren, det hele sorterer under, og derfor er det også rigtigt, at debatten trækkes ind i folketinget; det er jo her i folketinget, lovene for Danmarks Radios virksomhed bliver vedtaget.

Jeg har nævnt, at også kristeligt folkeparti har fremsat sit radiolovsforslag sammen med

[Steffensen]

en række andre partier, og detaljerne i dette, hvordan vi kunne tænke os at Danmarks Radio skulle styres, hvordan radiatorådet skulle sammensættes, og hvordan vi i øvrigt skulle tackle en lang række forskellige detaljer, skal jeg naturligvis ikke gentage her. Men der er én ting, jeg vil gentage, som står i vort radiolovsforlag, og det er, at det efter vores opfattelse er ganske nødvendigt, at vi får monopolet brudt, og vi er af den opfattelse i kristeligt folkeparti, at det også ville være med til at give en gavnlig og god konkurrence, både når det drejer sig om økonomien, og når det drejer sig om kvaliteten.

Hvad angår reklamefinansieringen, som der har været talt en hel del om i dag, mener jeg ikke, at reklame som sådan løser Danmarks Radios økonomiske problemer, og det er et stort spørgsmål, hvor megen hjælp det egentlig kunne være dertil. Det er ikke nogen generel løsning, men det er en af de ting, man nødvendigvis vil blive nødt til at tage med ind i overvejelser af, hvordan Danmarks Radios struktur fremover skal være.

Kristeligt folkeparti har ingen tro på, at man kan klare licensopkrævningen på en bedre måde ved, at det går over skatten, hvorfor vi vil stemme imod det dagsordensforlag, som fremskridtspartiet har fremsat.

Vi mener, at Danmarks Radios struktur i dag ikke er bestemt ud fra forskellige forbrugersøskker, men nok så meget ud fra det, vi kan kalde producenternes monopolgivende magtfuldkommenhed og forestillinger om, hvad der måtte være godt for forbrugerne.

Vi synes, at Danmarks Radios organisation i dag i realiteten er udtryk for et monopolagtigt formynderi over for lyttere og seere, og det er derfor, vi mener, der er noget helt generelt til gavn for samfundet i en omstrukturering ved, at vi får monopolet brudt.

Jeg synes, der har været fremført så mange detaljer på en lang række områder, som der ikke er nogen grund til at gå mere ind på. Jeg vil kun sige, at jeg gerne så, at kulturministeren mere konkret, end tilfældet har været i dag, ville give udtryk for, at der her er noget, vi nødvendigvis må have ændret.

Mølgaard (DR):

Ud fra den mest positive mening af verden vil jeg gerne indlede med at udtrykke en vis portion skuffelse over kulturministerens

besvarelse af forespørgslen her først på dagen. Afdøde kulturminister Niels Matthiasen afviste altid konsekvent som minister at gå ind i en realitetsdiskussion om Danmarks Radios forhold. Det skete med henvisning til institutionens selvstændighed og uafhængighed af statsmagten. Det var for mig at se et principielt helt rigtigt standpunkt.

Havde den nuværende minister fulgt samme helt rigtige princip, kunne dagens forespørgselsdebat i folkettingen om Danmarks Radios økonomi være blevet uendelig kort, og diskussionen om denne unægtelig vigtige sag kunne være fortsat i radiatorådet og offentligheden, hvor den hører hjemme, med færre politiske overtoner fra regeringen og folkettingen.

Kulturministeren ville det anderledes, og dermed var der straks lagt op til, at vi bevægede os ud ad et sidespor, som andre fulgte op med hr. Camre i spidsen, det var for øvrigt langt fra første gang, han er ude på et sidespor i en kommentar til Danmarks Radios forhold. Andre fulgte linjen op, og efterhånden ville det nok være næsten for barokt, om jeg ene af alle skulle afstå fra enhver realitetsdiskussion om radiopolitik.

Mine kommentarer skal imidlertid falde i to afsnit, dels en kommentar til, hvad retsforbundet agter at udøve af indflydelse i radiatorådet, i hvilke retninger noget sådant går, dels det, som hører hjemme her på folketingsbordet, nemlig det radiolovspolitiske som sådant.

I radiatorådet vil retsforbundet fortsat virke for omfattende rationalisering og sanering af overflødige arbejdsgange i Danmarks Radio, så økonomien kommer under kontrol uden gigantiske licensforhøjelser. Jeg vil understrege, at der i realiteten ikke er tale om licensforhøjelser, så længe der er tale om dyrtidsudvikling i licenspengene; det er jo kendt i enhver anden institution, at man må regulere for den egentlige omkostningsudvikling som sådan.

Det er vel i lyset af den omstændighed, at man også må forstå bl.a. hr. Erhard Jakobsens bemærkninger om, at der måske nok for hans vedkommende kunne blive tale om et par procent; det er formentlig et par reelle procenter og ikke et par procent, der i realiteten er langt, langt mindre end den egentlige omkostningsudvikling. Men det ville egentlig være rart at få det klargjort til opklaring af,

[Mølgaard]

hvor vi kan forvente at have hr. Erhard Jakobsen i radiatorssalen i den henseende.

Det er nødvendigt med en betydelig egenproduktion og en alsidig debatformidling – det hører simpelt hen med til Danmarks Radios kulturpolitiske forpligtelse – og det opnås kun ved effektiv sanering af alle udgiftsvildskud.

Retsforbundet har i radiatorrådet konsekvent virket herfor og vil fortsætte denne liberale linje. Vi har virket for kulegravning, er gået direkte ind for en kulegravningsbånd uden dog at opnå et flertal i radiatorssalen, men vi vil virke videre.

Vi ser også gerne private konsulentfirmaer inddraget, men jeg må i forhold til hr. Erhard Jakobsens bemærkninger påpege, at de politiske beslutninger om omprioriteringer, der skal til, er, at radiatorrådsanliggender aldrig kan blive et rationaliseringsfirmas opgave, et rationaliseringsfirma er et værktøj, man kan betjene sig af fra den politiske myndigheds side, og jeg understreger, at den radiatorrådspolitiske myndighed er radiatorrådet som sådant. Det er bestemt nyttigt at betjene sig af et sådant værktøj, men man skal ikke tro, at værktøjet styrer i sig selv; så kommer man i hvert fald skidt af sted.

Vi kan også tilslutte os en god portion af den analyse, som hr. Wilhjelm her fremdrager, af nogle af de problemsæt, der eksisterer i Danmarks Radio, og må netop fremhæve disses supplementer til en række andres kritikpunkter over for, hvad der egentlig er af unødige omkostninger på den ene og den anden måde i Danmarks Radio.

Vi tilslutter os helt og fuldt synspunktet om, at denne overenskomstforhandlingssituation må udnyttes til at skaffe overenskomster, der ligger på linje med det øvrige arbejdsmarked. Vi vil også gerne være med til at sikre, at produktivitetsudviklingen bliver tilfredsstillende.

Men modsat fremskridtspartiet tror vi ikke en døjt på, at statsdrift rummer effektiviseringsmuligheder; det viser statsvirksomheder i øvrigt alt for tydeligt. Statslige bevillingssystemer virker hæmmende for den frie tilpasning, de virker hæmmende for fleksibiliteten og dermed for effektiviteten og økonomiseringen med ressourcer.

Modsat fremskridtspartiet ønsker vi at frigøre Danmarks Radio totalt for politisk styring; vi ønsker institutionens selvstændighed

udbygget med vort radiolovsforslag, der gør Danmarks Radio til forbrugernes, lytternes og seernes, med direkte valg af radiatorrådet. Lovforslag nr. L 175 vil jo senere komme til førstebehandling her i salen.

Vi ønsker altså Danmarks Radios integritet udbygget, vi ønsker forbindelseslinjerne mellem regering og folketing på den ene side og institutionen på den anden klippet over, altså stik modsat fremskridtspartiet.

Også modsat fremskridtspartiet ønsker retsforbundet licenspenge fremfor skatte kroner som finansieringsgrundlag for Danmarks Radio. Vel, reklamepenge er da noget, man kan overveje, men det bliver jo højst et begrænset supplement til de totale indtægtskilder i Danmarks Radio. Vi mener, at lytternes og seernes licenspenge er det rigtige finansieringsgrundlag i det store og hele. Disse midler skal der selvfølgelig økonomiseres med. Man kommer ikke uden om, at skatteydermidler betalt til Danmarks Radio vil øge det politiske pres over for institutionen, og det er vi bestemt imod.

Det forekommer egentlig uhyrligt at se fremskridtspartiets ønsker over for Danmarks Radio formuleret. Det er forrygende inkonsekvent i forhold til partiets øvrige program. En politisk styring, mere statsdrift og højere trækprocenter vil være konsekvenserne af fremskridtspartiets politik over for Danmarks Radio.

Det afviser vi, og vi afviser naturligvis det konkrete fremsatte dagsordensforlag.

Ministeren for kulturelle anliggender (Lise Østergaard):

Jeg vil gerne først give et par kommentarer til hr. Bertel Haarders indledende bemærkninger til mig, hvor hr. Bertel Haarder beskrev mig som et offer for begivenhederne og efterlyste en fastere ledervilje. Disse bemærkninger skuffer mig, alene fordi de må være givet imod bedre vidende. Hr. Bertel Haarder må være vidende om, at de spørgsmål, som er blevet rejst med denne forespørgsel på det forkerte tidspunkt, på det forkerte sted, drejer sig om forhold, der, før jeg skal tage politisk stilling til dem, skal behandles i to autonome, hver for sig uafhængige politiske organer, nemlig dels i radiatorrådet, dels i forhandlinger imellem arbejdsmarkedets parter.

[Ministeren for kulturelle anliggender]

Jeg gjorde i min indledende tale meget klart opmærksom på, hvilke forventninger jeg har stillet til Danmarks Radio med hensyn til rationaliseringer, med hensyn til at få øget udbytte af de givne midler. Jeg gjorde opmærksom på, at der i en stor institution med en vækst som den, Danmarks Radio har haft, vil være perioder, hvor fremgangsmåder, som har været hensigtsmæssige engang, ikke er det længere, og at de vanskeligheder, der deraf følger, må rettes.

Men hr. Bertel Haarder kan ikke i god tro forvente, at jeg fra denne talerstol i dag skal gå i detaljer med hensyn til, hvad mine forventninger er til Danmarks Radios måde at behandle de meget store problemer på, som de behandler i øjeblikket. Mine forventninger til Danmarks Radio bliver kanaliseret ad de rette kanaler, og denne talerstol er netop ikke i dag den rette platform derfor.

Til hr. Poulsgaard har jeg et par bemærkninger, før jeg går tilbage til essensen i hr. Bertel Haarders indlæg. Hr. Poulsgaards bemærkninger kan ikke overraske mig meget, og jeg må deroverfor gentage det, som jeg har sagt til hr. Bertel Haarder. Det er ikke rigtigt, når hr. Poulsgaard hævder, at jeg ikke vil gøre noget som helst. Jeg har meget klart givet til kende, at meget skal gøres i den udvikling, som ligger foran os.

Det er ganske forkert, når hr. Poulsgaard hævder, at en forøgelse af egenproduktionen og en styrkelse af Danmarks Radio ikke er spørgsmål, som jeg er parat til at forberede med henblik på den fremtidige situation, hvor vi jo vil komme ud for en bombardering af påvirkninger udefra, en bombardering, som gør det i allerhøjeste grad nødvendigt, at vi styrker de danske udsendelser, således som det også er påvist af andre, bl. a. fru Marianne Bentsen-Pedersen, af hensyn til dansk tradition.

Jeg vil dertil føje, at det er i allerhøjeste grad vigtigt, at vi også styrker de nordiske udsendelser, og det er spørgsmål, som jeg arbejder meget intenst med, også i det direkte nordiske samarbejde, jeg tager del i. Disse påstande er altså lige så nemme at fremsætte, som de er forkerte.

Til hr. Bertel Haarder vil jeg sige, at man kan få meget ud af tal. Vi har jo det samme talmateriale at gå ud fra, og jeg kan sige, at det er forkert, når hr. Bertel Haarder taler om en stigning på 28 pct. Realstigningen er

18 pct. Den fremkommer som relationen imellem udgifterne på 80 pct.s stigning og pristallet på 53, ikke som differencen imellem disse to tal. Disse 18 pct. svarer præcis til personalestigningen, og radiosendetiden er i samme periode vokset med 30 pct., og TV-sendetiden er steget med 27 pct.

Det, som er problemet – og det er et problem, vi erkender – er, at egenproduktionen er gået ned, ikke meget, men noget, i de senere år; og det er en bestemt holdning, som præger både den socialdemokratiske gruppe i radiorådet og den nye radiorådsformand, en holdning, som jeg i allerhøjeste grad støtter og deler, at et af de vigtigste programpunkter for den allernærmeste fremtid i udviklingen af Danmarks TV er en styrkelse af egenproduktionen.

Her kan jeg fuldstændig slutte mig til de udtalelser, som hr. Bertel Haarder har citeret fra hr. Hans Jørgen Jensens artikel i medarbejderbladet, Dråben. Der er intet modsætningsforhold. Der er tale om de samme intentioner.

Hr. Bertel Haarder gik meget ind i spørgsmålet om arbejdstidsregler, og jeg skal kun sige noget alment og ikke noget konkret om det, nemlig gøre opmærksom på, at Danmarks Radios arbejdsvilkår jo er præget af, at opgaverne er spredt over hele ugen, om ikke over hele døgnet, så dog over et meget stort antal af døgnets timer, hvilket på et tidspunkt, hvor det almindelige på arbejdsmarkedet er 8 timers daglig samlet arbejdstid, må give merudgifter. Der er sket det, at både staten og det private arbejdsmarked ved de seneste overenskomstfornyelser har valgt at lægge de økonomiske forbedringer, lønpuljen, over på disse ulempetillæg i betydeligt omfang, og denne interesse har personaleorganisationerne, så vidt jeg er informeret, delt.

Men det hindrer ikke, at jeg også må stille som et krav, at der bliver rationaliseret på en sådan måde, at de forskellige aftaler, som forskellige medarbejdergrupper har, ikke kommer i en sådan konflikt med hinanden, at den ene gruppe hindrer den andens arbejde. Det er et af de problemer, vi kender og arbejder med.

Forholdet er jo det, at overenskomster og aftaler er opsagt og nu er i den begyndende fase af en genforhandling, og jeg kan forsikre hr. Bertel Haarder og de øvrige ordførere,

[Ministeren for kulturelle anliggender]

som har været inde på det samme spørgsmål, om, at man i Danmarks Radio i meget høj grad er opmærksom på nødvendigheden af, som hr. Bertel Haarder udtrykte det, at få fjernet knasterne, men jeg må også understrege, at der her er tale om forhandlinger mellem arbejdsmarkedets parter.

Til hr. Palle Simonsen vil jeg sige, at der i radiatorådet er truffet beslutning om at gennemføre rationalisering; man venter for øvrigt så snart som om en uge oplysninger fra et amerikansk konsulentfirma, der har foretaget en prøveundersøgelse, og som altså nu meget snart vil give til kende, om det pågældende firma er parat til at påtage sig den fulde rationaliseringsundersøgelse. At en sådan skal finde sted, er der ingen tvivl om.

Jeg synes, at fru Janne Normanns indlæg i meget høj grad bar præg af, at fru Janne Normann kender Danmarks Radios vilkår indefra, og der var deri meget kvalificerede vurderinger i forbindelse med de problemer, man arbejder med og søger en løsning på.

Til hr. Erhard Jakobsen vil jeg bare sige det ene, at det egentlig undrer mig, at hr. Erhard Jakobsen hoppede på hr. Poulsaards limpind og gik i gang med at tage forskud på licensdebatten. Bevares, jeg er ikke i tvivl om, at det også var hr. Poulsaards bedste ønske, og det blev altså dermed indfriet.

Til hr. Mølgaard vil jeg sige, at det, jeg har gjort i mit indlæg, ikke er at gå ind i en realitetsdrøftelse af forhold, som ligger under radiatorådet; tværtimod, jeg har afvist det. Det, jeg har gjort, er at argumentere imod en virkelighedsfordrejende fremstilling i en avisreportage af de faktiske forhold og en efter min opfattelse – og det har jeg dokumenteret – forkert fortolkning af en række statistiske beregninger.

Til slut vil jeg blot sige om det dagsordensforslag, som er blevet fremsat, og hvori man nævner muligheden af at lade Danmarks Radio overgå til finansiering over skatterne, at det jo er en tanke, som bestemt ikke er fremmed for mit parti, således som min forgænger, Niels Matthiasen, i sin radiopolitiske redegørelse her i tinget i april 1976 udtalte:

»Det følger af mit syn på radio og fjernsyn som en del af det kulturpolitiske bestemte tilbud, at det bør finansieres af borgere efter deres betalingsvne og ikke efter deres behov.«

Men senere i samme redegørelse gav Niels Matthiasen udtryk for, at den statsfinansielle situation ikke syntes at muliggøre en sådan omlægning i de kommende år.

En skattefinansiering har helt klart tiltalende sider også efter min mening, selv om man må være klar over, at den enkelte i så fald ikke længere har nogen valgfrihed, men at man skal betale for farvefjernsyn, selv om man måske kun bruger en radio. Statens økonomiske situation taler ikke netop nu for at lægge udgifterne til Danmarks Radio over på skatterne, men jeg har da noteret mig, at tanken har tilslutning hos fremskridtspartiet, den dag det kan blive realistisk at virkeliggøre et sådant forslag.

Det er helt klart også regeringens hensigt at nå derhen, men vi finder ikke, at tidspunktet netop nu er det rette til at virkeliggøre det. Jeg må i øvrigt ligesom fru Marianne Bentsen-Pedersen notere med nogen forbløffelse, at fremskridtspartiet nu både går ind for en nationalisering og for at indføre gratisprincippet i forbindelse med Danmarks Radio.

Poulsaard (FP):

Jeg vil gerne allerførst sige tak for de mange indlæg, der har været, hvoraf nogle virkelig har været saglige og kvalificerede. For en gangs skyld tog jeg fejl: det har virkelig optaget sindene, og vi blev ikke bare fejtet af bordet med, at vi spildte folketingets tid; man drøftede realistisk tingene.

Jeg synes også, der er grund til at takke for den store tilslutning fra desværre ikke et flertal, men mange ordførere, lige fra hr. Bertel Haarder og næsten hele vejen ned: hr. Palle Simonsen, kristeligt folkepartis repræsentant, hr. Steffensen, og centrum-demokraterne, der heller ikke var afvisende over for reklamer i fjernsyn. Der har virkelig været en markant opslutning bag de tanker, vi har. Vi er enige om, disse tanker ikke må forspildes i et partitaktisk spil; vi må prøve at få dem udbygget og komme videre hen ad vejen.

Jeg vil ikke gøre så forfærdelig mange kommentarer til de forskellige indlæg. Til kulturministeren og fru Marianne Bentsen-Pedersen vil jeg sige, at I har ikke fattet det mindste af det hele. Fru Marianne Bentsen-Pedersen undrede sig f.eks. over, at vi gik ind for reklame, fordi det ville give noget

[Poulsgaard]

mere forbrug. Ja, det vil give lidt mere forbrug, men det er faktisk også merforbrug, vi vil have. Merforbrug giver flere arbejdspladser, og det er noget af det, som fremskridtspartiet faktisk ønsker; vi arbejder for, at vi får nogle flere arbejdspladser. Derfor er der sammenhæng i det. Vi har stillet forslag om, at radio- og TV-monopolet skal brydes nu, hvor vi jo foreslår, at nogle navngivne dagblade vest for Store Bælt får lov til at bryde mono- polet og oprette et reklamefinansieret radio og fjernsyn. Derfor er der fuldstændig sammenhæng. Ministeren og andre undrer sig over, at vi går ind for en nationalisering. Ja men hvad er det for en nationalisering? Hvad forskel er der egentlig på et monopol, der er finansieret over licenspenge, og et monopol finansieret over skattebilletten? Der er simpelt hen ingen forskel. Men kulturministeren fandt også en meget god grund til at rende fra sit eget politikprogram: den finansielle stilling er ikke til stede, og med den regering vi har, tør jeg svagt antyde, at den ikke bliver til stede de første mange år, så det kan vi vist roligt fastslå.

Kulturministeren mener, hun har været meget positiv. Ja men hvad har kulturministeren sagt i denne debat? Intet. Det er jeg da fuldstændig enig med hr. Bertel Haarder i.

Derimod har kulturministerens partifælle hr. Camre fattet lidt af det, for hr. Camre sagde, så vidt jeg fik det noteret ned, at vi nok må indrømme, at tiden er løbet fra de arbejdsaftaler, der er indgået ude i TV-byen. Der var hr. Camre jo enig med både hr. Bertel Haarder, hr. Palle Simonsen og til en vis grad hr. Voigt.

Også fru Janne Normann var lidt mærkelig at høre på her, for på den ene side var hun meget utilfreds med den debat, der blev ført her, men på den anden side satte hun jo fingeren på det centrale punkt, nemlig disse fjollede arbejdstidsregler i Danmarks Radio, der forhindrer journalisterne i at lave fornuftigt journalistisk arbejde. Derfor var det lidt dobbelttydigt.

Kulturministeren siger, at hun er skam meget opsat på Nordsat. Ja, det ved vi godt, og det er netop det, vi frygter, for så får vi jo et bureaukrati uden lige. Vi ved overhovedet ikke, hvordan vi skal klare ophavsretsproblemer o.lign., og så er det først, der bliver sty-

ret og manipuleret med menneskeskæbner; det er jo netop det, vi frygter.

Men kulturministeren sagde også – og det lød jo da meget smukt – at nu skulle vi have fjernet nogle af de knaster. Men samtidig tilføjede kulturministeren jo, at der skal to parter til at forhandle, med andre ord har hun allerede givet op på forhånd. Hvis jeg var forhandlingspart i Danmarks Radio, altså sad i Journalistforbundet, medarbejderforbundet, med den svage ledelse der er, hvor også radorådsformanden siger ganske klart: nej, de bestiller da ikke for lidt derude, så ville jeg have alle gode kort på hånden, inden forhandlingerne i det hele taget er kommet i gang. Derfor kan jeg overhovedet ikke se, at der var noget som helst konstruktivt i det, vi fik fra kulturministeren.

Hr. Palle Simonsen mente ikke, at de sænker slagskibe o.lign. derude. Nej, det kan godt være, men jeg har bare set, at de sidder og strikker derude, når jeg er derude. Vi ved alle sammen, at når vi deltager i en optagelse i studiet, står der 20–25 mennesker og glor, medens de optager os sølle mennesker. Det er simpelt hen et arbejdsspild, der ingen grænser har. Men jeg skal ikke forlænge debatten og vil bare slutte af med igen at sige tak til alle dem, der har været positive over for nogle af de tanker, der ligger i denne forespørgsel. Så lad os da arbejde sammen, som hr. Voigt sagde, så vi kan få brudt det flertal, der er herinde, men som jo ikke findes i befolkningen, så vi kan få en fornuftig radio og et fornuftigt fjernsyn.

Camre (S):

Jeg synes, der er grund til at gentage, at det ikke er folketinget, der er ansvarligt for ledelsen af Danmarks Radio, og jeg tror også, det med al ønskelig tydelighed er fremgået af debatten, at det ikke i praksis er muligt at sidde i denne sal og træffe beslutninger, der i detaljer går ind i Danmarks Radios økonomi. Det er det ikke, alene af den grund at det for mange af de tilstedeværende er sådan, at beslutningsmaterialet jo i givet fald skulle være en række forskellige avisartikler og nogle eksempler, som næppe vil være tilstrækkelig dækkende. Men det forhindrer naturligvis ikke, at der kan foretages en demokratisk debat og en påpegning af partier-

[Camrø]

nes standpunkter i denne sag, og det synes jeg da også vi har haft her i dag.

På et enkelt område må jeg trække et synspunkt frem, som ordføreren for forespørgerne, hr. Poulsgaard, har været inde på, nemlig at der skulle være en divergens imellem ministerens og min opfattelse af problemerne i forbindelse med arbejdstidsregler, arbejdstilrettelæggelser og rationaliseringer. Jeg kan ikke med min bedste vilje få øje på en sådan forskel, og jeg bemærkede i øvrigt, at ministeren netop havde brugt de udtryk og de formuleringer, som hr. Poulsgaard i sit seneste indlæg bebrejdede hende at hun ikke havde brugt, så hr. Poulsgaard kan ikke have hørt rigtig efter, hvad ministeren sagde på dette område.

Men jeg vil gerne for en ordens skyld igen gentage, at det er vores ønske, at Danmarks Radio gennemfører en omfattende rationalisering af deres virksomhed. Og jeg konstaterer med tilfredshed, at der er givet tilsagn om, at en sådan rationalisering vil finde sted.

Så skal jeg knytte et par bemærkninger til det dagsordensforslag, som er fremsat fra fremskridtspartiets side. Det udtrykker jo et ønske, som i mange år har været socialdemokratisk politik, og vi er enige i de hensigter, der er givet udtryk for i dagsordensforslaget. Man må gøre sig klart, at man ikke blot kan gennemføre en ændring af licensopkrævningen uden samtidig at foretage lovændringer med hensyn til selve radioens ledelse. En gennemførelse af skattebetaling af udgifterne i Danmarks Radio vil i realiteten indebære, at Danmarks Radio skulle gøres til det, der hedder en § 2-virksomhed, altså optages på finansloven i lighed med eksempelvis DSB og post- og telegrafvæsenet.

Vi er altså enige i, at vi skal arbejde for at gennemføre en skattefinansiering af disse udgifter, men jeg må samtidig sige, at vi i en økonomisk situation, hvor reallønnen er stagnerende og skattetrykket med alle midler søges begrænset til det, det er i øjeblikket, ikke er indstillet på at gennemføre en sådan omlægning. Jeg er sikker på, at vi får det inden for alt for lang tid, men ikke nu og her.

På den baggrund skal jeg meddele, at socialdemokratiet agtér at undlade at stemme for fremskridtspartiets dagsordensforslag.

Bertel Haarder (V):

Ministeren mente at kunne korrigere mig på spørgsmålet om de 28 pct. Vi taler om to forskellige ting – sådan er det tit, når man er uenige om tal. De tal, jeg nævnte, var, at udgifterne er steget med 81 pct., hvoraf kun de 53 pct. kan begrundes med pris- og lønstigninger. Deraf følger, at udgifterne er steget 28 pct. mere, end hvad der kan begrundes med pris- og lønstigninger. Det er ikke det samme som at sige, at produktiviteten er faldet med 28 pct.; det har ministeren helt ret i, og det har jeg heller ikke sagt. Det er i orden, at ministeren korrigerer mig, men jeg vil gerne understrege, at jeg ikke har fare med usandhed i det spørgsmål. Jeg ønsker i det hele taget ingen som helst overdrivelser; det er der slet ingen grund til, og det er ufrugtbart. Jeg håber, at ministeren af det, jeg har sagt, vil kunne se, at det, jeg sagde, var korrekt, ganske som det, ministeren sagde, var korrekt.

Jeg nævnte ikke dette med samrådspraksis, men to andre ordførere har nævnt det og har nævnt tallet 9 medarbejdere, som blev ansat i den forbindelse. Jeg vil gerne oplyse, at det sandelig ikke betyder, at samråd og delegering har kostet 9 medarbejdere. For vi fik samtidig et skøn ud fra de svenske erfaringer gående ud på, at det nok ville koste 6 mill. kr., når man regnede alle udgifterne ved det ind. Derfor må man ikke tro, at disse 9 medarbejdere var prisen.

Jeg kan ikke lade være med at citere en oplysning, som er ny for mig, og som man kan læse i Ekstra Bladet i dag. Der står, at man på bånd- og filmområdet i Danmarks Radio budgetterer med 80.000 såkaldte mandtimer, hvoraf 37 pct. skal gå til sygdom, ferie, afspadsering, efteruddannelse og møder. Det ser meget rigtigt ud. Jeg vil undersøge, om det er rigtigt, men det er da i hvert fald en bemærkelsesværdig oplysning, hvis den er rigtig, som kun kan bekræfte, at man altså bruger mange ressourcer på andet end direkte produktion.

For at ærgre hr. Wilhjelm vil jeg lige understrege, at når jeg nævnte dette Kielmann-tillæg, blev jeg faktisk opmærksom på det ved at læse Betty Skars artikel i »Dråben«, hvor hun skriver:

»Arbejdstidsreglerne komplicerer og fordyrer produktioner, der medfører rejseaktivitet. Det er urimeligt, at forholdene er forskellige for medarbejdere, der rejser for firmaet.«

[Bertel Haarder]

Det, det går ud på, er altså, at man efter 7 dage får et løntillæg på 3 pct. for hver dag stigende op til 90 pct., når man har været af sted i godt en måned. Men så er det sådan, at lydteknikerne har sagt, de kun vil arbejde 8 timer, og derfor er der ingen, der arbejder mere end 8 timer. Men på trods af at dette tillæg blev givet, fordi man skønnede, at der var overarbejde på rejser, og på trods af at overarbejdet nu altså er borte, fordi lydteknikerne kun vil arbejde i 8 timer, så vedbliver de øvrige grupper at få tillægget. Blot til forklaring. Jeg kan ryste flere ting op af ærmet, hvis det skulle være. Jeg synes, jeg skyldte en nærmere forklaring på, hvad det var, jeg talte om.

Ministeren sagde her i anden omgang nogle ting, som var rigtige, og som jeg kunne tilslutte mig. Hun sagde bl. a. meget stærkt om en rationaliseringsundersøgelse:

»At en sådan skal finde sted, er der ingen tvivl om.«

Jeg går ud fra, at ministeren ikke har sagt det, fordi hun bryder Danmarks Radios uafhængighedsforhold, men fordi hun ved fra Danmarks Radios driftsledelse, at der nu kommer en sådan rationaliseringsundersøgelse. Det er jeg glad for. For man kunne desværre læse i Berlingske Tidende den 7. marts 1981, at den igangværende rationaliseringsundersøgelse er ved at falde fra hinanden på grund af forskellige reservationer. Der står:

»Reservationerne er ifølge Berlingskes kilder fra Danmarks Radios side baseret på frygten for standardrationaliseringer, mens rationaliseringsfirmaets reservationer bygger på de meget komplekse fagforeningsmæssige forhold i Danmarks Radio.«

Jeg er glad for, at vi nu har ministerord for, at det ikke betyder, at sagen opgives, men at det tværtimod betyder, at man nu for alvor går i gang med dette firma eller et andet.

Jeg kan ikke lade være med at nævne, at jeg lige har læst rationaliseringsrapporten vedrørende postterminalen. Den har imponeret mig, dels ved den lynende hast, hvori den er blevet til, dels ved dens letlæselighed og dels ved dens helt konkrete procentangivelser for, hvorledes man bør øge produktiviteten med et sted mellem 20 og 50 pct., alt efter hvilken afdeling man taler om. Jeg vil bede ministeren overveje, om Gudnason m. fl., som har lavet den rapport, kunne være vel-

egnet til at lave den rationaliseringsundersøgelse, man åbenbart ikke kan få amerikanerne til.

Palle Simonsen (KF):

Jeg var lidt overrasket over ministerens svar om rationalisering. Jeg forstod ministeren sådan, at ministeren gav udtryk for, at der i radiatorådet var truffet en beslutning om, at man skulle foretage en rationaliseringsundersøgelse, og det er mig bekendt ikke rigtigt. Vi er nogle stykker, der har talt meget og meget længe om nødvendigheden af det, og der er måske en vis forventning om, at der kunne blive skabt et bredt politisk grundlag for nu at gennemføre en reel rationaliseringsundersøgelse. Så jeg tror nok, ministeren gik lidt for langt.

Men lad os så foreløbig og nu alene glæde os over, at der tilsyneladende kan skabes en baggrund for det. Så drejer det sig om at få målsætningen for denne rationaliseringsundersøgelse gjort tilstrækkelig klar. Og dér synes jeg nok der har været megen talmagi i debatten her i dag, bl. a. diskussionen mellem hr. Bertel Haarder og kulturministeren om de 53 pct. kontra de 81 pct. Det, som ministeren jo ikke kan komme bort fra, er trods alt, at produktiviteten er faldet ca. 7 pct. i de sidste fem år. Målet for en rationaliseringsundersøgelse må derfor naturligvis være at vende tilbage til minimum tidligere tiders produktivitet. Det er det, der for mig at se står som det afgørende i målet for det, vi skal diskutere med hensyn til denne rationalisering, som nu forhåbentlig snart kan gå i gang.

I øvrigt må jeg bedrøve hr. Voigt med, at vi stemmer imod dagsordensforslaget. Det er allerede blevet sagt fra mange sider, at fremskridtspartiet her i virkeligheden støtter socialdemokratiet i et gammelt ønske, som jo er udtryk for indførelse af gratisprincippet, og som er udtryk for en nationalisering. Det kunne måske på et tidspunkt være en god idé at manuducere fremskridtspartiet om, hvor farligt det, man er ude på her, er, for det kunne næsten ende med, at de to partier, der kalder sig Danmarks største og næststørste arbejderparti i fællesskab bidrager til denne nationalisering. Jeg vil betragte det som noget særdeles farligt at bruge som eksempel den aktuelle situation, hvor der er et oplæg til en licensforøgelse på 14,2 pct., stort

[Palle Simonsen]

set baseret på pris- og lønstigninger. Hvis ikke vi havde haft licensen som mekanisme, er jeg sikker på, at der ikke var kommet det pres nu også fra socialdemokratiske medlemmer af radiatorådet om en rationalisering og krav om, at der skal spares så og så mange millioner kroner. Det er simpelt hen, fordi man er bange for at gå ud med en licensforhøjelse på 14,2 pct. Havde det ligget i det almindelige finanslovsforslag, er jeg bange for, at det var gået igennem på ganske almindelig vis som så meget andet.

Voigt (FP):

Jeg havde ventet et mindre verbalt overfald fra hr. Palle Simonsen. Jeg synes, jeg gjorde det meget mildt, men jeg vil også sige til hr. Palle Simonsen, at han skulle læse sin historie lidt bedre, for det, hr. Palle Simonsen gav udtryk for nu, var jo, at det var nye tanker, der nu kom fra fremskridtspartiet. Hvis hr. Palle Simonsen havde interesseret sig for lovgivningen op igennem 1970erne, ville han vide, at vi allerede i anden samling af folketingsåret 1974-75 fremsatte et forslag, der desværre ikke kom til første behandling, fordi der blev udskrevet valg. Men så fremsatte vi det igen, og så kom det til første behandling den 19. november 1975.

Jeg synes, det er helt ude af proportioner, når man siger, at der her er tale om en nationalisering, for kendsgerningen er jo, at vi i dag har vi et monopol, som er statsstyret. Modsat mange andre partier, som hyler op om, at vi skal have brudt monopolet, har vi præcist anvist vejen ved at fremsætte et lovforslag, der hed Danmarks frie radio, som vi byggede på skulle finansieres ved reklameindtægter, et TV 2, der skulle køres af de store dagblade og fagblade.

Jeg finder, at kulturministerens og hr. Camres afvisning af vores dagsordensforslag er et slemt udtryk for hykleri. Her har man en præcis formulering med al skyldig hensyntagen til de indvendinger, der tidligere er kommet fra socialdemokratiske ordførere og fra tidligere kulturministre. Det vil jeg illustrere ved at citere fra folketingets forhandlinger den 19. november 1975, hvor daværende kulturminister, Niels Matthiasen, sagde (Folketingstidende 1975-76, sp. 1804):

»Om det andet forslag, fremsat af hr. Poulsgaard og hr. Voigt, om, at Danmarks Radios licensoprævning skal ophøre fra den

1. april 1977, gælder det, at jeg er i den helt specielle situation, at jeg er enig i forslaget, men højst uenig i den nærmere begrundelse og derfor ikke kan anbefale forslaget på det givne grundlag.«

Det var altså allerede før, han kom med den redegørelse, som den nuværende kulturminister henviste til, i 1976.

Nu har vi fremsat et dagsordensforslag, der er så klokkerent, at selv et 7 års skolebarn kan forstå det, og så skal man opleve det hykleri, at socialdemokratiet vil indtage den slatne holdning at undlade at stemme, fordi det er fremskridtspartiet, der er kommet med nogle tanker, som vi er enige med socialdemokratiet om.

Jeg kan altså ikke dele den forargelse, der er kommet til udtryk fra borgerlig side om, at det er meget betegnende, at her er Danmarks to største arbejderpartier enige. Jeg vil sige til både hr. Palle Simonsen og hr. Bertel Haarder, at vi ikke har nogen specielle ønsker om at blive medlemmer af den borgerlige familie; det har jeg givet udtryk for før. Vi arbejder selvfølgelig sammen med de partier, som vi synes fremfører noget rigtigt, og det har socialdemokratiet gjort før i denne situation, og det støtter vi dem naturligvis i.

Det viser bare, at vi er et parti, der dækker hele befolkningens interesser og ikke plejer omgang med ganske bestemte partier. Vi er villige til at arbejde med partier, hvad enten de kalder sig socialdemokratiet eller det konservative folkeparti, om de ting, vi synes der er til gavn for Danmarks befolkning. Derfor kan jeg slet ikke tage mig noget af, at man giver udtryk for en vis forargelse over, at fremskridtspartiet nu skulle være enig med socialdemokratiet. Vi er selvfølgelig enige med de partier, der fremsætter fornuftige ting, og vi mener, det er fornuftigt, når socialdemokratiet i sit arbejdsprogram har stående, at man vil gennemføre det dagsordensforslag, vi her har fremsat, men vores sympati for socialdemokratiet falder unægtelig meget, når man indtager en så lunken og hyklerisk holdning, som man her har givet udtryk for.

Ministeren for kulturelle anliggender (Lise Østergaard):

Det skal kun være en ganske kort bemærkning. Til hr. Bertel Haarder vil jeg gerne sige tak for opklaringen. Også jeg finder

[Ministeren for kulturelle anliggender]

det meget tilfredsstillende, når man får afklaret divergenser og kan se, at det er et forskelligt grundlag, der har givet anledning til tilsyneladende meningsmodsætninger.

Men i øvrigt er det kun ganske få bemærkninger, jeg vil gøre til hr. Poulsgaards indlæg. Jeg vil sige klart til hr. Poulsgaard, at jeg ikke nævnede ordet »Nordsat«, men talte om et øget nordisk TV-samarbejde. Nordsat er stadig væk under forhandling i Nordisk Ministerråd. Hvad der er helt klart er imidlertid et ønske om en udvidelse af konventionen om nordisk kulturarbejde, hvori også indgår øget radio- og TV-samarbejde under alle de former, som teknisk er mulige, og det mener jeg er en meget væsentlig ting i denne sammenhæng, hvor man taler så meget om virkningen af satellitterne sydfra.

Blot én ting til også til hr. Poulsgaards første indlæg, idet det blev nævnt her igen af hr. Bertel Haarder. Jeg er glad for hr. Bertel Haarders bemærkninger om forholdene omkring de ni ansatte medarbejdere, men jeg vil blot gerne gøre opmærksom på, at organisationsvirksomhed og mødevirksomhed finder sted på alle større danske arbejdspladser, også private.

Til slut må jeg over for hr. Voigt afvise denne forestilling om et hykleri fra socialdemokratiets side i forhold til den foreslåede dagsorden. Jeg har klart givet til kende, at det er regeringens hensigt at arbejde hen imod en virkeliggørelse af dette forhold, at licensopkrævningen på det egnede tidspunkt bliver afløst af en finansiering over skatten. Det gælder i alle forhold, at tid og sted er vigtige dimensioner i de beslutninger, man skal træffe. Både tid og sted har i meget høj grad været forkert valgte med hensyn til formuleringen af forespørgslen her i dag. Tidspunktet er forkert med hensyn til virkeliggørelsen af denne tanke, og ved at stemme for et sådant dagsordensforslag ville regeringen forpligte sig til inden for en meget begrænset tidsperiode at virkeliggøre dette, som vi ønsker at finde det rigtige tidspunkt for.

Glistrup (FP):

I anledning af ministerens manglende orientering i tid og sted skal jeg meget gerne bringe hende på ret kurs. For det første er folketinget det rigtige sted at få fastslået, at det ikke skal være licensbetaling, fordi licensbetalingen hviler på en lov og det derfor

skal tilkendegives ved et folketingsflertal, at vi nu skal gå over til i stedet for at opkræve det over skatten.

Med hensyn til tiden er situationen netop den, som bl. a. hr. Camre påpegede, at vi har en meget, meget vanskelig statsfinansiell situation i øjeblikket, og så er det rigtigt, at man laver den rationalisering, det er at opkræve over skattebilletten i stedet for at bruge det vældige licensbureaukrati. Det er netop i en sådan situation, vi ikke har råd til det ødelanderi, der ligger i at have et gevaldigt, selvstændigt opkrævningsapparat, der betyder, at familierne skal bebyrdes med en ekstra opkrævning, i stedet for at det hele kan rationaliseres og gå ét sted hen. I rige tider havde vi måske råd til det, der i sig selv er gold administration, i form af at man har dette selvstændige kopskatteopkrævningssystem, men en situation som den nuværende indicerer meget stærkt, at det netop nu er rette tid til at gå over til systemet.

Så var der yderligere et argument, som blev anført af ministeren i det foregående indlæg, idet hun undrede sig over, om fremskridtspartiet pludselig var blevet tilhænger af gratisprincippet. Det er vi bestemt ikke. Men her må man igen tænke tingene sagligt igennem. Et gratisprincip er en dårlig ting på et bibliotek, for dér bevirker det, at folk, der kun har brug for to bøger, går hen og låner 5 eller 11 bøger, og derfor bliver situationen den, at der sker et større ressourcespild. Man må altid tænke realøkonomisk. Derimod er der ikke noget ressourcespild i, at der måske er 50.000 mennesker, der lukker op for en radioudsendelse i stedet for 20.000. Derfor gælder de normale betragtninger med hensyn til gratisprincippet ikke på et felt som det foreliggende, hvor i forvejen alle danske hjem så at sige har radio og fjernsyn installeret, og derfor er det det rigtige at gå over til den rationelle opkrævningsform, så længe vi har en socialiseret radio og fjernsyn, og det er jo det, vi har i øjeblikket. Jeg ved godt, at dér skilles socialdemokratiets og fremskridtspartiets veje. Vi vil meget gerne videre frem til, at vi får privatdrevet fjernsyn og radio. Vi synes, det er en uting, at staten sidder på kulturinstrumenter. Lige så vel som vi ikke synes, det er nogen særlig god idé, at vor store nabo mod øst reelt driver dagbladene derovre, og vi ikke ville synes, det var en god idé, om man begyndte at drive dagbla-

[Glistrup]

dene her i Danmark fra statens side, så synes vi bestemt heller ikke, det er nogen god idé, at man, fordi man ved tilfældigheder i 1920'erne kom ind på, at det at formidle underholdning og nyhedsreportage og meningsdannelse over denne omvendte flødebolle, eller hvor det skete dengang, nu fremturer, således at man stadig har disse ting socialiseret. Men så længe man har det socialiseret, må man bare lade være med at spille ressourcerne, som man gør i øjeblikket ved at have dette ekstra lapperi, som ligger i licensopkrævningen, for under alle omstændigheder bliver det jo brugerne, der kommer til at betale, hvad enten det sker over skattebilletten eller over en selvstændig postgiroopkrævning i form af noget, der hedder licens.

(Kort bemærkning).

Poulsgaard (FP):

Denne forespørgsels ordlyd er: »Hvordan vil regeringen – gennem lovforslag og på anden vis – sørge for, at Danmarks Radios økonomi gøres mere sund?«

Vi hører ikke et ord om, hvad regeringen vil. Jeg nævnede Nordsat. Det er rigtigt, at kulturministeren ikke har bragt den ind i debatten i dag, men det eneste, vi har hørt fra regeringen at man ville ændre på i radio- og TV-organisationen, var Nordsat. Vi troede, den var vel begravet, og så ser vi til vores rædsel, at kulturministeren graver den frem her under Nordisk Råd. Ministeren skal have ret i, at vi intet har fået ud af den debat fra kulturministerens side. Hun har ikke givet tilsagn om, at der skulle ske nogen som helst ændring. Hun forsvarer den store medarbejderstab. Hun forsvarer mødevirksomheden derude og siger, at det har de på alle andre arbejdspladser. Ministeren må forstå, at det, der sker på de store statslige arbejdspladser, har en kedelig tendens til at smitte af andre steder. Og når man på andre store arbejdspladser kan sige, at man har så og så mange tillidsmænd rendende rundt i Danmarks Radio, kan man lige så godt forlange at få lige så mange tillidsmænd, og de tillidsmænd skal betales af produktionen. Vor produktion er for dyr i forvejen. Dermed forøger vi betalingsbalanceproblemet, og det er sådan nogle problemer, ministeren bliver nødt til at se på i stedet for hele tiden at tage medarbejderstaben i Danmarks Radio i forsvar. Men vi kan

måske fortsætte den debat en anden god gang.

Mølgaard (DR):

Jeg ville være meget taknemlig for en redegørelse fra fremskridtsfolkene for, hvad det er for retfærdighedselementer ved indkomstkattesystemet, der gør, at de synes, det skal udvides. Jeg ville være meget taknemlig for at få oplyst, hvilke fordelingspolitiske overvejelser man har gjort sig, siden man synes, man skal udvide dette indkomstpolitiske system. Hvad er det, der driver partiet til at klynge sig til det bestående indkomstkattesystem? Hvad betinger, at man anser det for godt at få trækprocenterne i vejret? Er det i realiteten spørgsmålet om at tage lidt hensyn til nulskatteyderne? For det er jo realiteten, at de slipper ved det skattefinansieringsystem, man lægger op til, i modsætning til en finansiering ad licensvejen.

Det er jo ikke rigtigt, som hr. Glistrup sagde, at under alle omstændigheder kommer brugerne til at betale, hvad enten vi anvender det ene eller det andet system. Forudsætningen for, at man overhovedet kommer af med skat, er, at man har en indkomst og dermed en indkomstskat. Licensen kommer man af med under alle omstændigheder.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Det er et svar til hr. Mølgaard. Der er intet fordelingspolitisk i, om man opkræver en udgift af størrelsesordenen 1.000 kr. om året teknisk på den ene eller den anden måde. Det er et rent hensigtsmæssighedsspørgsmål. Men når nu endelig hr. Mølgaard har så ondt af, at beløbet skal opkræves over skatten med den fordelingspolitiske virkning, det har, er det jo således, at det afgør folketinget samlet ved finanslovens vedtagelse, og jeg har absolut intet imod, at man f.eks. driver den af hr. Mølgaard ønskede fordelingspolitik, ved at man nedsætter indkomstkatten kraftigt og f.eks. forhøjer afgiften på marcipanbrød tilsvarende.

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Jeg kan ikke forstå, at hr. Poulsgaard kan undre sig over, at der, når han bringer en debat op som den, der er tale om her, så ikke kommer noget ud af den. Det ville være for-

[Marianne Bentsen-Pedersen]

kert, hvis der kom noget ud af den, fordi det netop er en forkert rejst debat. Vi skal ikke sidde her og diskutere, hvordan man organiserer sig ude i Danmarks Radio. Det hører ikke hjemme her, og jeg synes, hr. Bertel Haarder har taget den forkerte kasket på til morgen. Jeg mener, han er gået alt for langt ned i detaljer og er hoppet med på at føre debatten herinde i stedet for at føre den i radorådet. Jeg beder hr. Bertel Haarder om at skifte kasket, inden vi er færdige med denne debat, for jeg synes, det er meget uheldigt, at den føres her.

Så vil jeg gerne lige sige om det sidste vedrørende skatteopkrævningen af licensen: hr. Glistrup siger, at vi må se at få dette kørt over skatten, fordi det ikke øger forbruget. Det kan jeg godt forstå. Men jeg kan ikke forstå, at hr. Glistrup samtidig siger: nu må vi se at få nogle private firmaer til at tage sig af det. Skal de private firmaer så betales gennem vores skattesystem, eller hvordan vil hr. Glistrup organisere det? Jeg synes, det er meget usammenhængende.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Det er bestemt ikke usammenhængende. Så længe det er staten, der ejer og driver Danmarks Radio – og det vil det jo være, så længe fru Marianne Bentsen-Pedersens parti er så stærkt repræsenteret med sine synspunkter herinde – så er det, vi siger, at så må man have den praktiske måde at opkræve det på, nemlig over skatten og ikke licensbureaukratiet. Når engang den danske vælgerbefolkning bliver så fornuftig, at vi får et fremskridtsflertal herinde, bliver det privat drevet, og så bliver det opkrævet via reklamer. Så enkelt er det.

(Kort bemærkning).

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

SF ønsker ikke, at Danmarks Radio skal være noget statsforetagende, og det er derfor, vi ikke ønsker, at licensen skal opkræves over skatten.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

517 Ft

Danmarks Radio er et statsforetagende. Danmarks Radio har uafbrudt været et statsforetagende, siden vi overhovedet fik radio og fjernsyn her i landet. Men hvis fru Marianne Bentsen-Pedersens betragtninger nu betyder, at man drejer lige så meget rundt i sin radiopolitik, som man gjorde forleden dag i kirkepolitikken, så er I velkomne til at være med til et fælles forslag om oprettelse af fuld reklameradio og fuldt reklamefjernsyn, intet andet, sådan at staten blander sig helt udenom. Velkommen!

Hermed sluttede forhandlingen.

Formanden:

Som tidligere meddelt skal jeg lade afstemningen udsætte til i morgen.

Jeg tror, alle trænger til en pause efter denne debat, og jeg skal derfor udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 14.30 med den næste sag på dagsordenen, nemlig forespørgslen til statsministeren af hr. Arne Melchior.

Mødet udsat kl. 14.11

Mødet genoptaget kl. 14.30

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Forespørgsel til statsministeren:

Forespørgsel af Arne Melchior (CD) m. fl.:

»Hvilke tanker gør regeringen sig om den erhvervsmæssige, folkelige og kulturelle udvikling i grænselandet på baggrund af den tekniske og mediemæssige udvikling?«

(Forespørgsel nr. 25. Anmeldt 18/2 81. Fremme af forespørgslen vedtaget 24/2 81).

Forhandling

Arne Melchior (CD):

Oprindelsen til denne forespørgsel er at finde på det mediemæssige område. Meddelelserne om den meget kraftige optrapning af nyhedsdækningen fra tyske medier, hvad angår også områderne nord for den dansk-tyske grænse, bragte os ind på denne tanke, at det var længe siden, man havde debatteret grænselandets problemer. Ved at se nærmere efter, viste det sig, at en sådan debat har